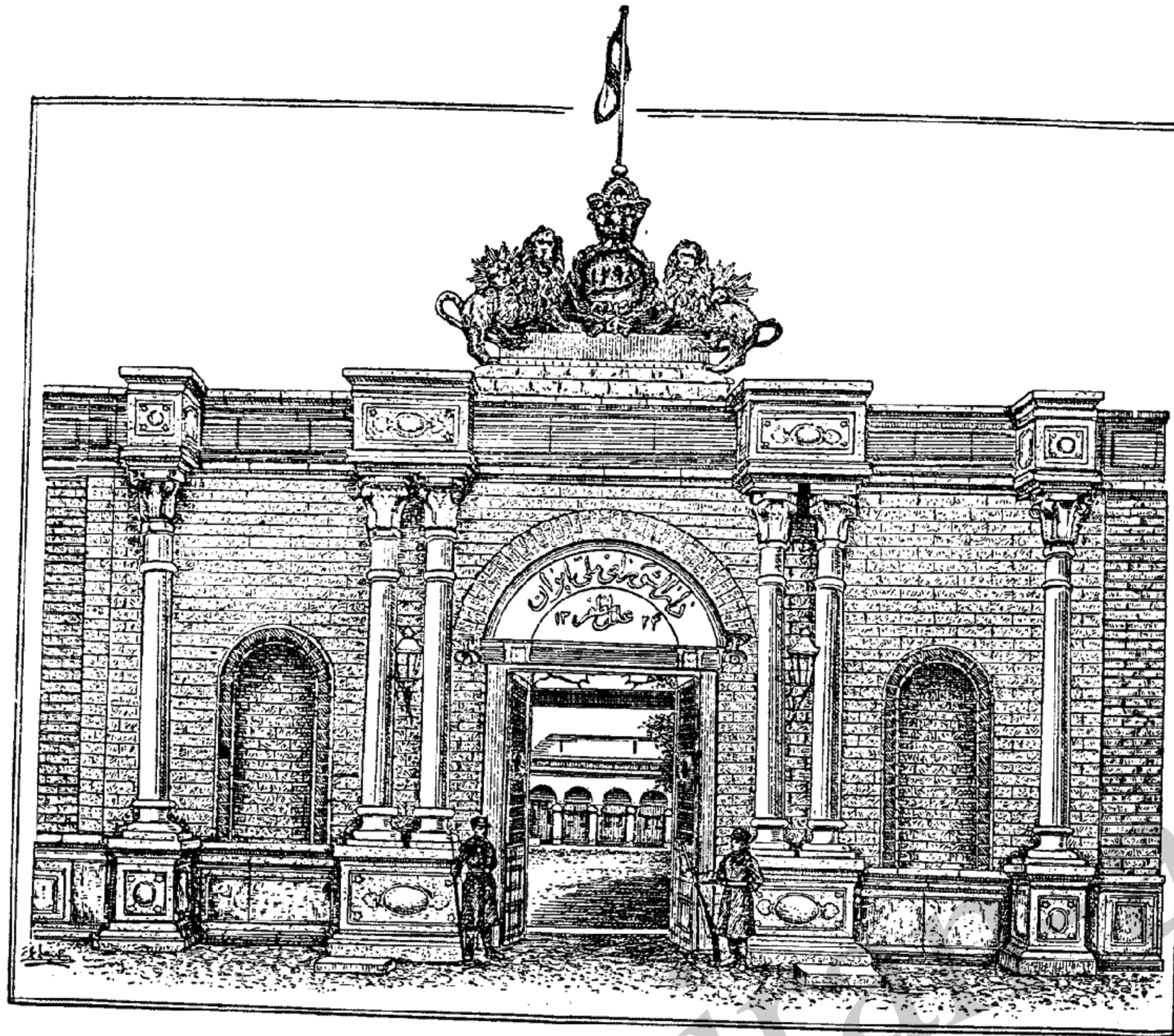

<p>جلسه ۷۶</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره چهل و دوم</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه لیلہ جمعہ ۲۶ اسفند ماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۴ ارمان ۱۳۴۵</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود. پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در بک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمه اشتراك داخله ايران سالیانه ده تومان خارجہ « دوازده تومان قیمه تک شماره یک قران</p>

فهرست مندرجات

عمره	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	مذاکره نسبت بخر کبسیون محاسبات مجلس راجع بیودجه سنه ۱۳۰۶ مجلس شورای ملی (ماده ۱)	۸۲۰	۸۵۰

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس لیله جمعه ۲۶ اسفندماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۴ رمضان ۱۳۴۵

جلسه ۷۶

(مجلس سه ساعت از شب گذشته برپاست آقای
پیرنیا تشکیل گردید)
(صورت مجلس لیله سه شنبه بیست و سوم اسفند ماه
را آقای آقاسید ابراهیم ضیاء قرائت نمودند)

رئیس -- نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست یا نه ؟
(گفته شد خیر)

رئیس -- صورت مجلس تصویب شد .

جمعی از نمایندگان - دستور .

وزیر مالیه - بودجه تلگراف بی سیم است که تقدیم مجلس میشود .

رئیس - ارسال میشود بکمیسون بودجه . وارد دستور شویم ؟

بعضی از نمایندگان - بل

رئیس - دستور لایحه تعلیمات عمومی است ولی پیشنهادی رسیده است . قرائت میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

مقام منبع ریاست مجلس مقدس شورای ملی دامت شوکتہ امضا کنندگان ذیل تقاضا و پیشنهاد میکنیم بودجه مجلس در درجه اول جزو دستور امشب شود

عمادی - زوار

رئیس - آقای عمادی

عمادی - بواسطه اینکه آنچه را که آقای یاسائی هم قبلاً در این خصوص شرحی فرمودند این بودجه از امر لازمی است که اولاً مسئله محاسبات مجلس برای سال آینده سیدو شش باید تکلیفش معین شود . ضمناً اضافه از روی يك اصول زندگانی که امروز بر عموم وکلا سخت است از لحاظ بودجه این است که استدعا دارند این بودجه را مقدم بدارند که طرح شود .

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بنده نه اینکه بخوام خود نمائی کنم خدای من شاهد است این را نمیخویم عرض کنیم . بنده عرض میکنم این لایحه معارف دو ماده اش بیشتر باقی نمانده و این يك کاری است که ما در دوره پنجم و ششم يك قدمی برداشته ایم و این آقای وزیر معارف لایحه اش برداشته اند و آورده اند بمجلس و دو ماده اش بیشتر باقی نیست . يك لایحه هم هست راجع بوزارت عدلیه . این عدلیه که منحل شده است . اعضایش

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - مخالفم

رئیس - آقای دکتر مصدق هم مخالفند ؟

دکتر مصدق - در ماده اول عرض دارم

رئیس - آقای حاج شیخ بیات

حاج شیخ بیات - مخالفم

رئیس - آقای محقق

آقا سید جواد (محقق) - بنده موافقم يك عرایضی هم دارم

رئیس - بفرمائید .

محقق - يك مجالی بدست بنده آمده که به بعضی از

آقایان مخالفین بگویم ول کنید تا ول کنیم .

عرض کنم در آن جلسه خصوصی آقای مدرس يك بیانی

فرمودند . بنده از آن جمله اشخاص هستم که آن ساعتی

که طبیعت ایران ایجاد کرد مشروطیت برای ایران و آن

طبیعت ایجاد کرد این ادارات باین عرض و طول را

برای اینکه در بیت المال مساعین چیزی نماند من بانعام

این ادارات عرض و طول اشل وزارتخانهها مخالفم . جداً

هم مخالفم . نهایت تنها و بی کس هستم . یار هم ندارم مگر

يك عده مخصوص . حالا چه شده است که آقایان می

بینند يك بودجه برای مجلس تشکیل میشود بکمرتبه یا

برای ظاهر سازی یا برای فلان . ای برای خدا !! ای

برای فلان !!

(همه هم نمایندگان)

محقق - قریب چهل نفر از این مجلس منتظر الوزاره

هستند باید بیرون بروند . حقوق وزیر و وکیل یکی است

بنده پیشنهاد میکنم که حقوق وکلاء هم بانصد تومان باشد

بنده میگویم یا این است که آقایان مخالفین يك قدم باما

موافقت کنند بخدای وحده لا شریک له بنده حاضر

همین حقوق ناقصی که بوکلاء میرسد و از راههای دور هم آمده اند

این را نصف بکنیم . اما کی ؟ مادام که مخالفین دامن

بکمر بزنند و بانما مساعدت بکنند که اشل وزارتخانهها

باین بیاید . این وزارتخانهها باین عرض و طول اشهد کم

بالله شمارا بخدا قسم وقتی که مالیات انحصاری

آقا . آقا . آقای مدرس نمایندگان محترم . وقتیکه مالیات

انحصاری در این مملکت تجویز کردید و قانونش گذشت

يك قانونی گذشت که گفتند این جزو کمرکات است و

دیگر مستخدم لازم نداشت و مالیه برای این کار سه نفر

مستخدم درست کرد حالا سه نفر شده است سی و دو نفر !!

این از کجا میآید ؟ از کدام محل باینها پول میدهند ؟

آقایان : شما بیایید پائین بانعام بیائیم هر چقدر که

دلنان میخواهد .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خیلی مایلیم که نمایندگان محترم

دفت بفرمایند . مادر حقیقت عده هستیم که اینجا آمده ایم

که باین روح وحدت و برادری بکقدم هائی برای اصلاح

مملکت برداریم . امیدوار هستیم عرایض بنده هم هیچ عنوان

تقریر و کنایه نداشته باشد . قسم هم نمیخورم گمان میکنم

اگر حرف هم بزنم اشخاصیکه با بنده مانوس بوده اند

و قدم زده اند میدانند که غیر واقع عرض نمیکنم . بنده

عقیده ام این است که این قانون استخدام و این ترتیبات

یکنوعی کرده است که زندگان ایرانیهارا زندگانی اشرافی

کرده است و بیانی و بین الله طوری شده است که رشته

زندگانی آنها از دستشان رفته است . چرا ؟ برای اینکه

سرماه که میشود مدیرکل یا رئیس اداره یا رئیس دائره

می بیند يك پول بقاعده گیرش می آید دیگر هیچ نمی

داند که این پول به چه ترتیب تهیه میشود و روش

زندگانی که ماها داشتیم و عادت کرده بودیم از دستشان

میرود . بنده خودم طلبه بوده ام . میدانم که ما خیلی

خیلی خوب میتوانیم با صد تومان صد و پنجاه تومان

نظر بفقیر و مسکنت مردم نکنیم. بنده نمایندگان محترم را دعوت میکنم که باین بلديه بروند و ببینند این دار العجزه و دارالمساكين که از فشار مأمورین دولت و وزارت مالیه درست شده و بیقی و بیبن الله بلديه اینها را جمع آوری کرده است و محلی برای آنها نیست. ما نماینده ملت هستیم. اول خوبست نماینده ملت يك سوزن بخودش بزند بعد يك جوال دوز بملت بزند این اندازه ما حاضر شویم شهادت کنیم عالیجنابان کنیم. (عاشیرتک الاقرین) این اندازه بخودمان فشار بدهیم. آن مسئله را هم که آقای محقق فرمودند کاملاً محل تصدیق اعضاء کمیسیون بودجه هست که این قضیه را در کمیسیون بودجه تحت نظر بگیرند که به پشتیبانی مجلس و نمایندگان محترم اشل را کم کنند و اگر ما هم توانستیم از بودجه و صرفه جوئیهای مملکت چیزی پیدا کنیم البته باید مؤسسات تشکیل بدهیم. ما ناچاریم مؤسسات صحیه را در تمام مملکت بسط بدهیم. ما فقر افرادی داریم. مملکت ایران افراد ندارد. پس فردا اگر بنا شود راه آهن تأسیس و اداره شود ما آدم نداریم. بود کار کنند. اگر چهار تا کارخانه در ایران ایجاد کردیم محتاج به عمله میشویم. چرا؟ برای اینکه اولاد ایران کم شده است. این برای این بوده است که صحیه نداشته ایم. ما خرابست این صدو هشتاد هزار تومان را که بحقوق نمایندگان افزوده شده خرج صحیه بکنیم. پریش بود که بنده اینجا راجع به نامفی که طرف فارس و اصفهان واقع شده بود مذاکره کردم. آقای وزیر داخله اظهار کردند که چون بودجه امنیه کم است برای يك مملکت ایران باین بزرگی در سرتاسر باین بودجه نمیتوانیم امنیه تشکیل بدهیم این افراد ایرانی که نماینده های آنها هستیم در عذاب هستند و اشرار اطراف آنها را گرفته اند و ما قوه نداریم که در آنجا امنیه تشکیل بدهیم. در جای امن و آسوده نشسته ایم. میرویم بخانه مان و هر روز هی میل میکنیم امسال سیصد تومان! سال دیگر چهارصد تومان

سال دیگر پانصد تومان! حد یقف هم که ندارد. ما نمایندگان تمام مصائب را (بنده که نیستم ولی) شما هم که نماینده ملت هستید تمام مصائب را بر خودتون تحمیل کنید. نماینده یعنی برگزیده ملت. برگزیده ملت باید متاعب و مصائب ملت را در نظر بگیرد. باید برای ملت کار بکند. بنده تصدیق دارم میدانم. اما يك شهادت و عالی جنابان و آقای و بزرگواری از اکثریت محترم مجلس تقاضا میکنم و درخواست میکنم که امسال این قدم را برندارند و ما مساعدت بکنند. عالی جنابان بکنند و این صد و هشتاد هزار تومانی را که بر بودجه زیاد کرده اند این را ما بدهیم بصحیه. بهمین اداره دارالعجزه که در بلديه هست (پشوبید بروید بلديه ببینید) بامنیه بدهیم به یکی از این مؤسساتی که عام المنفعه است بدهیم. هم خیر دنیا است هم خیر آخرت. هم آن مطالبی که در اول مشروطیت گفتیم دمکرات و اینها تمام حقیقت و واقعیت پیدا میکنند. بنده هیچ لسان سوء ندارم خدا نکند جسارت کنم. استرحام میکنم. التجاء میکنم که حاضر نشویم هر يك از ما که سالی هزارو دویست تومان بر حقوق ما افزوده شود و صدو هشتاد هزار تومان بر بودجه مملکت اضافه کنیم. آنوقت دولت پس فردا بیاید در مقابل این افراط و تفریط يك مخارج گزافی را تحمیل کند. آنوقت میفرمائید ما رای نمیدهیم؟ بنده خیلی مشکل میدانم وقتی که ما این طرز افراط کاری داشته باشیم بتوانیم جلو آنها را بگیریم. اگر ما اینجا توانستیم جلو خودمان را بگیریم در کمال قوت میتوانیم همانطور بیکه آقای محقق العالما فرمودند جلو آنها را بگیریم. پول هم پیدا کنیم مخارج مؤسسات کنیم بصحیه بدهیم. بمعارف بدهیم. ما يك جماعتی باشیم که در دوره ششم يك بزرگواری از ما باقی ماند. اخلاف ما سر فراز خواهند شد از يك بزرگواری که امشب ماه رمضان شما اکثریت میکنید که دولت وقتی يك مخارج فوق العاده خود را بیازرد اینجا بتوانیم جلو او را بگیریم

گذشت کنید. شما برای حفظ استقلال و حیثیت مملکت از هزارو دویست تومان گذشت کنید. میفرمائید خودت نکیر. خود نکیر اما صدو بیست نفر همه بگیرند؟ این غلط است. معنی ندارد. نسبت بقانونی که از مجلس گذشته تبعیض میشود. بنده میگویم شما بیائید نگیرید با من موافقت کنید. اگر من غیر واقع گفتم. حکایت مرحوم شیخ مرتضی است. گفتند عواد فریبی میکنند گفت تو مسلمان واقعی هستی. من عواد فریبی میکنم. حالا شما هم راست بگوئید. من دروغ میگویم. این دروغ را از بنده قبول کنید. شما راستش را بگوئید. جلالی - من چهل نفر است خور داره دویست تومان امره نمیگذرد. آقا سید یعقوب آنوقت بنده هم تصدیق میکنم که آقای جلاء السلطنه یکی از بزرگترین افراد ایرانی بودند آمدند اینجا و گذشت کردند. زوار (مخبر کمیسیون محاسبات) - نماینده محترم سه اقرار کردند که من آنها را بمنزله اقرار العقلا علی التمسیم جایز میدانم. اول گفتند من صدو بیست تومان برایم کافی است و هشتاد تومان زیادی میگیرم. اگر حقیقتاً ایشان دلشان بحال ملت میسوخت این هشتاد تومان از اول سال تخصیص میدادند به معارف بصحیه. شاید فرمودند من نماینده نیستم. البته کسیکه اقرار میکند نماینده نیست چرا اوقات مجلس را تلف میکند؟ ثالثاً فرمودند من دروغ میگویم. حساب يك است دیگر!! (خنده نمایندگان) بنده بنام موافقین این ماده اول عرض میکنم که يك پیشنهادی آقایان مخالفین بکنند اگر حقیقتاً راست میگویند؟ که حقوق نکیرند. بنده هم بنام خبری کمیسیون فوراً قبول میکنم که آن را از بودجه کسر کنیم. بایک کار دیگری بکنند. اگر میخواهند صحیه تشکیل بدهند. خیلی خوب. در بهترین نقاط این شهر صحیه را تشکیل بدهند که محل عبور و مرور موافقین باشد که موافقین از آن نقطه که میگذرند خجالت بکشند.

آن را هم قبول میکنم اگر این کار را نکردند و مجلس تصویب کرد این حقوق را و آنها زودتر تشریف بردند به اداره مباشرت و پول گرفتند آن قضاوتش دیگر بمجلس و تاریخ است. آقا سید یعقوب - بنده خطار دارم. اجازه میفرمائید؟ رئیس - راجع بچه؟ آقا سید یعقوب - راجع بفرمایشات نماینده محترم. رئیس - برطبق کدام ماده؟ آقا سید یعقوب - خطار راجع بعبوراتی که نسبت بمن فرمودند گویند حضرت آقای رئیس توجه نداشتند. (خنده نمایندگان) خوب آقای زوار فحش هم میدهند. حرفی ندارم. مخبر - بنده جدا تکذیب میکنم. عرضی نکرده رئیس - (خطاب بقای آقا سید یعقوب) خوب اگر توضیحی دارید بفرمائید آقا سید یعقوب - توضیحی ندارم. توضیحش بحقیقت است. بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است (بعضی گفتند کافی نیست) رئیس - رای میگیریم. آقایان بیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. چون راجع بمخارج و بودجه مجلس آقایان مباشرتین اطلاعات کافی دارند اگر مجلس موافق باشد وقتی که یکی از آقایان مباشرتین اجازه خواستند بدون رعایت نوبت حرف بزنند؟ بعضی از نمایندگان - صحیح است رئیس - ماده اول قرائت میشود. (بشرح ذیل خوانده شد) ماده اول - رای مخارج دوازده ماهه سال ۱۳۰۶

مجلس شورای ملی مبلغ بانصد و پنجاه و چهار هزار و یکصد و نود و هشت تومان موافق فقرات (۱) الی (۴) ضمیمه اعتبار اداره مباشرت مجلس شورای ملی داده میشود

رئیس - فراموش شد برای ورود در شور مواد رای گرفته شود. رای میگیریم به ورود در شور مواد. آقایان که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد - آقای مدرس

مدرس - اغلب روزها از جانب دولت بودجه های زیادی میآید در مجلس. پول های زیادی هم تصویب میشود این اختلاف نظری که حس میشود که در بودجه مجلس مابین آقایان و کلاء موجود است و حال آنکه صدوهشتاد یا دویست هزار تومان نسبت به بودجه هائی که دولت میآورد خیلی کم است معذک همچو اختلافی حس نمیشود و خیلی از آنها را هم تصویب میکنیم. همینقدر که یکی از آقایان وزراء یا دولت اظهار کرد بواسطه مصالح مملکتی و مخارج مملکتی است تصویب میکنیم. ورقه سفید هم میدهیم و این مبلغی که سالیانه تقریباً صد و هشتاد هزار تومان ...

ارباب کینهخسر - صد و چهل و پنجاه هزار تومان

مخبر - صد و چهل هزار تومان

مدرس - بله؟ صد و چهل هزار تومان؟ بسیار خوب صد و چهل هزار تومان بقدری عنوان دارد و عنوان پیدا کرده است که توی کوچه ها هم که آدم میگردد و میکوبند و کلاء میخواهند حقوقشان را زیاد کنند و این مسئله جزئی اینقدر عنوان پیدا کرده. باید تعمق کرد که چرا این صد و چهل هزار تومانی که فرمودند نسبت باین بودجه هائی که ما دائماً تصویب میکنیم و خیلی از آنها را هم اجمالاً میدانیم به غیر مورد خرج میشود خیلی کم است. مثلاً من يك اداره را سراغ دارم که پنجاه هزار تومان بودجه اش است و ماهی نصد

و وکیل شدید همه راه میبردید که حقوق و کلاء دویست تومان است. حالا آمده اید این جا باقی آورده اید؟ مگر گرانی شده است طهران؟ یا اینکه تصدیق دارم که شاید بین آقایان اشخاصی هستند که از خودشان مالیه ندارند و ممکن است دویست تومان هم کافی نباشد برای آنها و مخارجشان زیاد است لیکن بقول حضرات (الامتنع بالاختیار لایننا فی الاختیار) شما همه شنیدید دویست تومان بیشتر نمیدهند. آن جا قبول کردید. حالا این جا آمده اید فسخ کرده اید؟ فسخ و قتش باقی است. پس بعقیده بنده اولاً مقتضی برای زیاد کردن نیست ثانیاً مانع هم هست. مقتضی که نیست مانع هم هست. اولاً در بودجه مجلس گمان ندارم که سابقاً یا وزیر مالیه یا رئیس مالیه صحبت داشته باشند که آیا این صد و هشتاد هزار تومان که می خواهیم زیاد کنیم محل دارد یا نه آقای وزیر مالیه یا شما مذاکره کرده اند؟ ...

وزیر مالیه - مجلس در بودجه اش آزاد است

مدرس - خیلی خوب. آزاد است. پس فردا اگر از طرف وزارت مالیه يك مالیاتی پیشنهاد کردند و بگوئید به چه جهت این مالیات را پیشنهاد کرده اید؟ میگویند برای بودجه مجلس ...

یک نفر از نمایندگان - حق ندارد

مدرس - چرا؟ میگویند شما این جا آمدید دویست هزار تومان زیاد کردید ملاحظه نکردید که مجلس کجا است. آیا محل هست. نیست. چون محل میخواهد. برروز بود در لایحه بانک هی بنده و آقای شیروانی و سایر آقایان دیگر پیشنهاد میکردیم که از این بولهائی که هست چند کرور بدهند بجهت سرمایه مقدماتی بانک و جواب میدادند محل خرج دارد. شاهزاده درروز وزیر مالیه شده است. همین وزیر مالیه درروز میگفت محل خرج دارد. اگر فردا آمدند و يك مالیاتی پیشنهاد کردند برای شانزده ماه دیگر که از مدت مجلس مانده است؟ چون شانزده ماه میشود دویست هزار تومان -

رئیس مالیه میگوید يك محل دویست هزار تومانی میخواهم. از کجا؟ به چه جهت؟ بوجه بودجه مجلس - شما میگوئید مالیات را تصویب نمیکنیم؟ میگویند پول هم نخواهید. میگوئید صرفه جوئی از جای دیگر بکنن بمن بده؟ و ثالثاً تقریباً در سال پنجاه کرور عجزاً ما از مردم میگیریم و صرف مملکت میکنیم - عرض بنده این است که آیا در این بیست سال که از عمر مشروطه میگذرد آن منبع عایداتی که ما از این بیست سال برای ملت درست کرده ایم کدام است؟ ...

کازرونی - قانون استخدام

مدرس - من مذاکراتم شوخی نیست. يك حقایق را میگویم. کاری هم ندارم میخواهند رای بدهند یا ندهند. آن منبع عایداتی که در این بیست سال برای این ملت درست کردیم که صد و بیست هزار تومانش را خودمان برداریم (مثل نطق جنوب که الان سالی ده کرور میدهد) کدام است؟

غیر از اینکه یکشاهی از جیب مردم در میآوردیم حالا يك قران در میآوریم.

بازده کرور در میآوریم حالا پنجاه کرور در میآوریم غیر از اینکه تمام را از جیب مردم در می آوریم چه منبع عایداتی در این مدت بیست سال درست کردیم که در مقابل يك قدرش هم عاید خودمان بشود؟ مدرس هم عرض الاغ يك درشکه یا يك اتوموبیل داشته باشد که بگویم صد هزار تا اتوموبیل برای ملت درست کردم یکی هم مال خودم باشد. يك پول منبع عایدات برای ملت درست نکردیم - مالیات منبع عایدات نیست - پول توی جیب آن یکی است در می آوریم میریزیم توی جیب این یکی - از زمان استبداد که هی می نشینید و میگوئید: استبداد. استبداد يك منبع عایدات فقط جنوب در آوردند که حالا سالی ده کرور بشما میدهد. اما ما يك عایدات پنجتومانی در این مدت بیست ساله نتوانستیم درست کنیم. توانی که امسال (اگر من

بیرم) خواهم برد این است که مالیات اصناف را بر داشتیم
الحق و الانصاف يك خدمت بزرگی از ر داشتن
مالیات اصناف کردیم و يك منبع عایداتی هم خیال
کرده ایم. صبر کنید معدن آهن استخراج بشود راه
آهن بجزریان بیفتد. کم کم این منبع ها بروز کنند.
آنوقت عوض دسمنان دامن مان و کلا همان را بگیریم -
بابا زیاد شد ما هم پانصد تومان هزار تومان ببریم - من
آرزو میکنم يك روزی بیاید که وکیل هزار تومان
حقوق ببرد. همینطور که خبری هست که اگر تمامه
دنیا لقمه بشود و دهن علم بعملی گذارده شود حقتش
وفا نشده. همین قسم اگر هزار کیلور بيك وکیل که
حق وکالتش را نسبت بموکلینش رفتار کرده باشد داده
شود حقتش ادا نشده است - اما به بینیم و حساب کنیم
آیا ما چیزی پیدا کرده ایم که از آن منبع ثروت بيك
قدریش هم عاید خودمان بشود؟ هر چه هم بد بگذرد.
هر چه هم من بگویم مخارجم زیاد است. اما چاره
چیست؟ دویمآ. سیما. چهارمآ (بنده خیلی حال ندارم)
باید تشخیص داد ما که صد و بیست. صد و پانزده.
صد و ده نفریم و از این محل مقدس که محل
توجه عموم است. این محل خیلی مکان بزرگواری
است که توجه عموم بان جا است. ما بيك مفهوم وکالتی
داریم بيك مفهوم ولایتی. گمان میکنم ما که آمده ایم
این جا میگوئیم وکیلیم. ولی نیستیم. ولی آن کس
است که آنچه خودش مستقلاً صلاح میداند اجرا میکند
وکیل این است که نظر موکلینش را هم بداند. بنده
از تمام موکلین خودم که سی کیلور باشند یکی را نمیدانم
که راضی باشد ما حقوقان را سیصد تومان بکنیم. چرا
برای اینکه ندارند. ندارند!! فقیرند!! بی چیزند!!
دیشب من با حال کمالت پشت کرسی نشسته بودم بيك
تلگراف آوردند. پاکت تلگراف را که دست من دادند
(یکی از آقایان هم تشریف داشتند) گفتم این تلگراف
مثل تلگرافهای جمهوری میباشد بر سنگین است. او گفت

چیست؟ گفتم این تلگراف را پولش را ملت نداد است
بزرگرم دیدم مل محمره است. بان مؤمن گفتم دیدی
این را ملت پولش را نداده است. در ایران کسی وجود
ندارد که این قدر پول تلگراف بدهد. موکلین ما فقیرند -
من میدانم که موکلین من بيك کدام میل ندارند من قرض داشته
باشم اما بدانید ما که میگوئیم از باب داشتن ملت میگوئیم
آنها میل ندارند ما حقوقان را زیاد کنیم. خدا میداند
میل ندارند. ما وکیلیم. ما ولی نیستیم - بيك مسئله
دیگر میگویم که متعلق بشخصی است که رو بروی
خود نشسته است و آن این است که وزارت عدلیه از
روز تأسیس تا حال ده کیلور بازده کرور خرجش شده
یکنفر آده پیدا شد با خواب دیده بود. بالاستخاره کرده
بود. گفت میخواهم هم وزارت عدلیه را منحل کنم.
یکنفر (حق باطل) نگفت چرا؟ چون ملت منتظر بود.
ده کیلور بازده کرور اگر حساب کنیم خرج این عدلیه
شده - بدهم هست. اما تا بيك همچو عدلیه بدی هم نخواهد
درست شود خیلی پول میخواهد - مدرس بداست.
اما تا بيك مدرس بدی هم پیدا شود دو قرن لازم دارد.
بنده هزار عیب دارم اما تا بيك مدرس هزار عیبی هم
بنا شود پیدا شود باز دوسه قرن طول دارد - پس کاری
نکنیم که مجلس شورای ملی هم مثل عدلیه بشود.

بعضی از نمایندگان - صحیح است

مخبر - حضرت آية الله (نماینده محترم) خیلی بخودشان زحمت
دادند برای رفع کمالت ایشان بنده میخواهم بيك مثلی عرض
کنم: یکنفر از آقایان محترم بيك آقا زاده داشت این را
گذاشته بود پیش بيك ملائی که او را درس میداد از
قضای اتفاق این ملا بيك دماغ بزرگی داشت بچه ها وقتی
که بیکار میشدند ربيک را بر میداشتند می انداختند بدماغ
این ملا بالاخره آخوند آمد وشکایت کرد که این بچه ها
مرا اذیت میکنند. صاحب خانه بچه ها را خواست وگفت
قدغن میکنم که دیگر این کار را نکنید. گفتند مطلقاً این
کار را نکنیم یا با آخوند این کار را نکنیم؟ گفت در خارج

ممكن است ولی در موقع درس این کار را نکنید گفتند ما
هر جا که سنگ بیندازیم بدماغ آخوند میخورد...
(صدای زنك رئیس)

رئیس - با این طریق نمیشود شما حرف بزنید.
نشریف ببرید

مخبر - راجع بان قسمتش عرض میکنم.....

رئیس - اینها صحبت پارلمانی نیست. نشریف ببرید
پائین.

(آقای زوار از محل نطق مراجعت و بصندلی خود
جلوس نمودند)

رئیس - آقای بامداد مخالفند؟

بامداد - بلی

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشامزاده - مخالفم

رئیس - آقای ثابت

ثابت - مخالفم

رئیس - آقای دکتر مصدق

دکتر مصدق - بنده هم مخالفم

رئیس - آقای فرشی

فرشی - مخالفم

شریعت زاده - بنده اجازه خواسته بودم

رئیس - موافقید؟

شریعت زاده - بلی

رئیس - بفرمائید

شریعت زاده - البته بنده خودم تصدیق میکنم بعد از
توضیحات ناطق محترم (آقای مدرس) تا حدی برای هر
کسی مشکل است که تأثیر استدالات ایشان را در مقابل
وضعیاتی که فعلاً هست بر طبق بيك دلائل دیگری
مرتفع کند. ولی در عین حال انتظار دارم آقایان نمایندگان

محترم از نقطه نظر آثاری که از شخصیت اشخاص در
توضیحات ناشی است قضاوت نکنند بلکه نقطه نظرشان
قوت و ضعف استدلال و توضیحات مربوطه موضوع باشد
فرمودند مجلس شورای ملی پیشنهادها. بودجه ها و
بالاخره اعتبارات مختلفه را که از حیث مبلغ و اهمیت
تأثیر آن در زندگان مادی مملکت قابل توجه است
تصویب می کنند و در عین حال هیچ مخالفت های
مهمی نسبت بان نمیشود لیکن در مورد این وجه مختصر
احساس بيك مخالفتی میشود و اظهار کردند که باید
فهمید علت مخالفت چیست. بنده نظرم این است که
توضیحات آقا نسبت باین موضوع نباید معتبر تلقی شود
زیرا که مجلس شورای ملی بدون اینکه در قضاوت اشخاص
بدهد که مصلحت مملکت اقتضا میکند چیزی را تصویب
نمیکند

بعضی از نمایندگان - صحیح است.
شریعت زاده - بنده خیلی متأسف هستم که از طرفی
همیت آثار عظمت مجلس شورای ملی طرف صحبت ناطق
محترم بود و از طرف دیگر نسبت دادند که در بيك مسائل
مهمه بدون بيك توجهات خاص بيك تصویبات میشود
در صورتیکه اینطور نیست. در تمام مسائل تصمیبات
مجلس شورای ملی مطابق صلاح مملکت است و اختلافاتی
هم که اظهار میکنند در مجلس هست البته مطابق موازین
مشروطیت مجلس وضع شده است که در مسائل نظری
مخالف و موافق حرف بزنند. در بيك مسائل عده موافق
بیشتر است و در بيك مسائل عده مخالف. زیاد عده
مخالف دلیل نیست که ما نظر موافقین را غیر مصاب
بدانیم و برعکس ممکن است در بيك مسائل عده زیادی موافق
باشند در صورتیکه مخالفین هم با حسن عقیده اظهار مخالفت بکنند
اینها هیچکدام دلیل مؤثر قانونی برای تشخیص بيك موضوعی
نیست. قسمت دیگری که فرمودند این بود که ممکن
است بعد از تصویب بيك چنین قانونی دولت یا رئیس کل
مالیه (که بنظر من باید گفته شود وزیر مالیه زیرا

ساعت در روز کار میکنند چهار صد تومان میگردد و بک نماینده که ده بازده ساعت در شبانه روز کار میکند زیرا ده ساعت برای وظائف مجلس و پنجساعت دیگر برای رفع بدبختی از آن بدبخت هائی که غالباً در تحت تاثیر این ادارات بی اساس واقع میشوند کار میکنند و برای مظلومی که بانها وارد میشود مشغول دوندگی هستند بنا بر این باید گفت که حقا و استدلالاً و از روی این حساب حق بک نفر نماینده یعنی مستخدمین باید سه برابر اشخاص معمولی باشد یعنی مستخدمین حالا اگر اینطور نیست اولاً باید عرض کنم که این مطلب مربوط بشخص بنده نیست و بنده از نقطه نظر مصالح اجتماعی بک مجلسی که نسبت افراط و تفریط باور داده میشود برای دفاع مجلس این عرض را می کنم و الا شخص بنده اعم از اینکه مقرری بنده کم شود یا زیاد در زندگان بنده هیچ تأثیری ندارد در هر صورت آقایان فرض بفرمایند بک نماینده مثلاً آقای امام جمعه از بک راه دوری بمرکز آمده اند و قدر مسلم برای تهیه اثاثیه و لوازم زندگانشان هزار تومان لازم دارند بنده بک نفر را عرض میکنم وقتی که روی همرفته حساب بشود (حساب هر نماینده در اداره مباشرت معلوم است) معلوم میشود که بک ناک از حقوق و مقرری آنها برای رفع احتیاج قطعی یعنی برای قوت لایموت آنها صرف میشود این بک حساب خیلی دقیق و صحیحی است که در اداره مباشرت هست و هر کس میتواند بان رجوع کند اما اینکه فرمودند باید صرفه جوئی کرد تا اینکه وضعیت اقتصادی مملکت رونق بگیرد بنده هیچ نمیدانم چرا در موقع تدوین بودجه و آن اقلامی که اصول مفت خوری را تثبیت میکند این نظر را چرا در آن موقع رعایت نمیکند؟ (بعضی از نمایندگان - صحیح است) بالاخره باید همیشه در نظر آورد آن قدم هائی را که مجلس برای زندگان جامعه بر میدارد آن قدم ها مستلزم اصلاحات عمیق و اساسی باشد در هر حال ما باید از نمایندگان تشویق کنیم

مسؤل مجلس شورای ملی وزیر مالیه است) خواهند گفت این پول داده نمیشود و باید شما محل این پول را نشان بدهید بنده تصور نمیکم که در ایران هیچ مؤسسه یا هیچ شخصی وجود داشته باشد که در مقابل تصمیمات مجلس شورای ملی صلاحیت نمرد داشته باشد (بعضی از نمایندگان صحیح است) زیرا که در حدود قانون اساسی مرجع صلاحیت دار برای تشخیص مصالح مملکت تنها مجلس شورای ملی است بطوریکه وقتی تصمیم گرفت آن تصمیم قطعی الاجراست و هیچکس نمی تواند چنین اجازه را به خود بدهد که تصور کنند بک فردی در مملکت وجود دارد که می تواند بر ضد تصمیمات مجلس رفتار و قیام کند بعلاوه این تصور هم بک استدلالی که مربوط باصل موضوع باشد نیست و این تصور است که بنظر بنده در قضاوت امر از او هیچ اثر قطعی نمیتواند ناشی شود حالا بنده میخواهم بک مسائل دیگری را بدون اینکه متوالیاً بجواب اظهارات ناطق محترم پرداخته باشم عرض کنم مخصوصاً از حاضرین تقاضا میکنم که توجه مخصوصی بفرمایند برای اینکه بک حقی و بک اجرئی که همیشه بیک فردی که مأمور انجام وظیفه است داده میشود باید بین آن حق و آن خدمتی که انجام میدهد تناسبی وجود داشته باشد در اینجا همیشه در هر موردی دو ستون حساب باید تشکیل بشود و در مملکت باید این اصول رعایت شود باید دید که حقوق و مقرری برای چه داده میشود؟ برای انجام خدماتی که در بک مدت معینی برطبق بک مقرراتی انجام میشود باید پرداخته شود وقتی که درست ملاحظه و قیاس کنیم می بینیم نمایندگان مجلس شورای ملی که از ولایات دور دست می آیند شب و روز آنها یعنی چقدر از شب و روز آنها برای انجام وظیفه صرف میشود؟ اولاً آقایان میدانند لا اقل در هفته سه روز جلسه علنی است و در تمام ایام هم تمام نمایندگان باید در کسیون ها حاضر شوند و مشغول انجام وظیفه هستند وقتی که قیاس کنیم می بینیم بک مأمور اداره چهار

و در عین حال باید با آن اصول و ترتیبی موافقت کنیم که دنیا در نتیجه قبول و اجرای آن اصول آباد شده است نه اینکه در بک مسائل جزئی اختلاف نظر پیدا کنیم

عده از نمایندگان - صحیح است

شریعت زاده - ما باید در نتیجه کمک و فداکاری بک امنیت قضائی ایجاد کنیم و برای تولید ثروت بک کارهائی بکنیم و بک قدمهای مفیدی برداریم که این ملت با کمال گشاده روئی ما را در آغوش خود بگیرد و بیش از این مقرری را درباره ما روا ندارد البته اگر چنین کارهائی بکنیم اشکالی نیست ولی در صورتیکه ما نخواهیم همینطور بنشینیم و همان وضعیات سابقه و اصول قهقرائی را تعقیب کنیم البته مورد اعتراض است ولو اینکه حقوق ما کمتر از اینهم باشد

چیز دیگری که لازم است بعرض آقایان برسانم این است که فرمودند چون ما منابع عایدی مسامی در این مدت بیست سال برای ملت ایجاد نکرده ایم لذا حق نداریم حالا بمقرری خودمان اضافه کنیم بنده در این مسئله با ایشان موافق نیستم و مطلب اینطور نیست حالا بنده وارد در جزئیات نمیشوم ولی همینقدر عرض میکنم و آقایان را بشهادت میطلبم که مجلس ایران از وقتی که در این مملکت تشکیل شده تا کنون هنوز آن مراحل اولیه را طی کرده است یعنی همیشه در مقابل مشکلاتی که برای این مملکت ایجاد شده بود مقاومت و ایستادگی کرده و آقایان خوب میدانند که مجلس تمام اختناق ها و مشکلاتی که برای این مملکت ایجاد شده همه را در هم شکسته و تمام آنها در تحت تاثیر همین مجلس از بین رفته است ...

عده از نمایندگان - صحیح است

شریعت زاده - پس تصدیق میفرمائید که همین مسئله بزرگترین خدماتی بوده که مجلس کرده بعلاوه مسائل مفیده دیگر از قبیل تصویب خطوط آهن و لایحه نظام

اجباری تمام این کارهائی است که در دوره پنجم صورت گرفته و این کارها شوخی نیست و اینها بک کارهائی است که اگر بچراغ مراجعه شود اسباب غبطه و حسد دیگران شده و ما باید سعی کنیم که در نتیجه حسن استعمال این قوانین آن نقابچی که منظور است بدست آید مطلب دیگری که فرمودند اینست که در موقع انتخاب آقایان نمایندگان محترم میدانستند که حقوق نمایندگان دو بست تومان است و با آن وصف قبول کردند گرچه توضیح ندادند ولی میخواستند این طور استدلال کنند که در نتیجه این اطلاع بک قرارداد و الزام عملی برای آقایان نمایندگان تولید شده و البته آقایدن تصدیق میفرمایند که این استدلال صحیح نیست زیرا اگر این طور باشد باید مجلس شورای ملی و افراد نمایندگان با جریاناتی که قبلاً در مملکت واقع شده و اطلاع داشته اند موافق بوده و هیچ تغییری در آنها ندهند و البته این استدلال صحیحی نیست مجلس شورای ملی حق تغییر هروضعتی را خواهد داشت مخصوصاً در مسائل مالی که تنها مرجع صلاحیت دار است و این را هم عرض میکنم که از نقطه نظر اخلاقی بنده حالا نمیخواهم توضیح بدهم ولی مخصوصاً باید آن قسمت از زندگان و لوازمی که برای بک نفر نماینده ضرورت دارد کاملاً رعایت و نامین شود زیرا کسی که دخل و خرجش مسأله نیست نمی تواند با فراغت بال انجام وظیفه کند راجع به وزارت عدلیه هم که فرمودند وزارت عدلیه بک کار هائی کرده و البته قیاس این مسئله با مجلس شورای ملی چندان تناسب نداشت (بعضی از نمایندگان صحیح است) زیرا مجلس شورای ملی تا کنون جز حفظ استقلال مملکت و انجام خدمات کار دیگری نکرده است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - مذاکرات کافی است؟

عده از نمایندگان - بلی مذاکرات کافی است

دکتر مصدق - بنده میخواستم عرض کنم راجع بحقوق نمایندگان مجلس شورای ملی باید مابک نظری هم بقوانین سایر ممالک بیندازیم و به بینیم در جاهای دیگر فلسفه حقوق نمایندگان چیست ؟ و از روی چه فلسفه حقوق برای نمایندگان معین شده و اگر آقایان مذاکرات را کافی ندانند و صلاح بدانند بنده نظریات خودم را عرض می کنم .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات ،

آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند .

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است . دو فقره پیشنهاد شده است

راجع بماده اول ، لیکن آقای خطیبی پیشنهاد کرده اند

جلسه ختم شود مخالفی دارد یا خیر ؟

جمعی از نمایندگان - خیر ،

رئیس - پس جلسه را ختم میکنیم ، جلسه آنیبه شب

یکشنبه دستوراً و الا بودجه مجلس و بعد لایحه تعلیمات عمومی

بعضی از نمایندگان - لایحه عدلیه .

رئیس - پس در درجه ثان لایحه عدلیه .

(مجلس شش ساعت ونیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس - عده برای رأی گرفتن کافی نیست . عجزاً

تنفس داده میشود .

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از

یکساعت ونیم مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - در موقعیکه آقای مخبر کمیسیون محاسبات از

لایحه بودجه مجلس دفاع میگردند يك مذاکراتی کردند

که بنده همچو بنظر آمد که يك قدری از موضوع

خارج شده اند یعنی از مطلب ما نحن فیه خارج شدند

این بود که بنده مجبور شدم بایشان تذکر بدهم گویا

برای ایشان سوء تفاهمی حاصل شده لازم است عرض

کنم که بنده بهیچ وجه نظر سوئی نسبت بایشان نداشتم

و مقصود بنده اساساً این است مذاکراتی که میشود

حتی المقدور باید در موضوع و از روی تناسب و حتی الامکان

باید مقرون به نزاکت باشد . و الا غرض دیگری در کار

نیست .

زوار (مخبر کمیسیون محاسبات) - از احقاق حقی

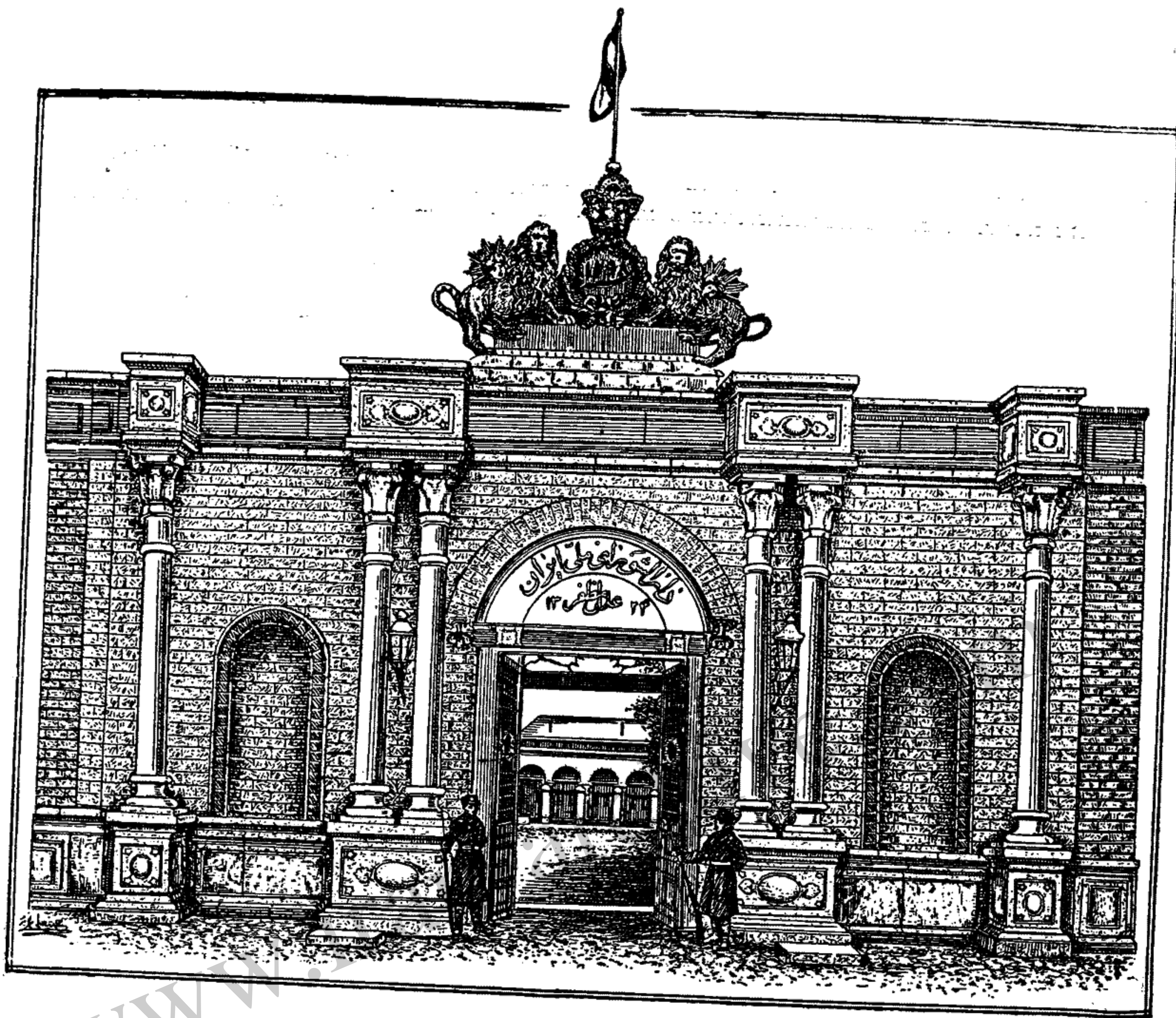
که فرمودید تشکر میکنم .

رئیس - راجع بماده اول گفته شد مذاکرات کافی

است . حالا آقایان مذاکرات را کافی میدانند یا خیر ؟

دکتر مصدق - بنده مخالفم .

رئیس - بفرمائید .

مذاکرات مجلس

شماره
چهل و سوم

جلسه
۷۷

قیمه اشتراك

داخله ایران سالیانه ده تومان
خارجه « دوازده تومان »

قیمه تك شماره

يك قران

مندرجات

فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی
خواهد بود.

پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در يك شماره منتشر میشود.

مطبعة مجلس

تاریخ تأسیس آذر

۱۳۰۵

جلسه ليله يكشنبه ۲۸

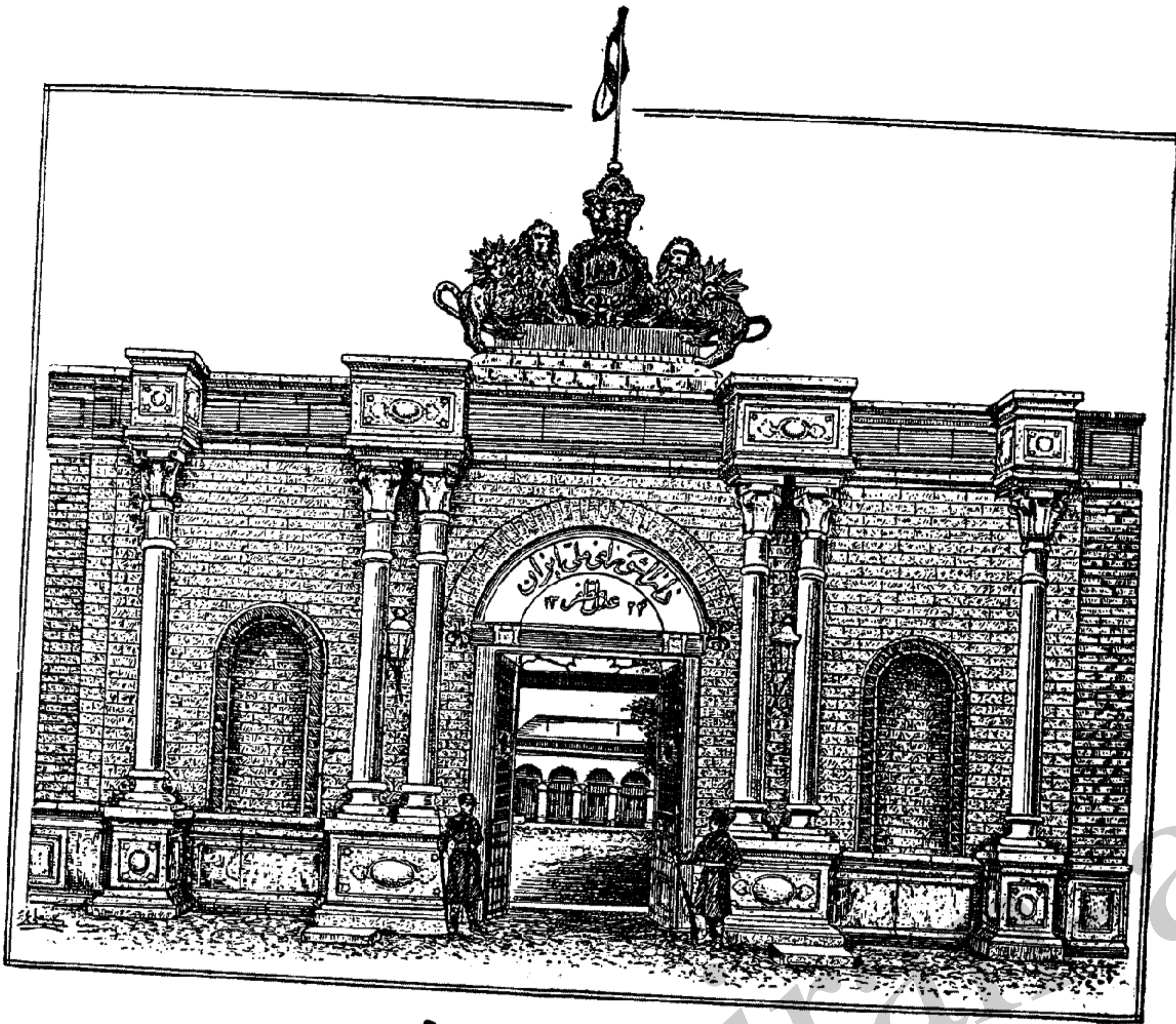
اسفند ماه ۱۳۰۵

مطابق ۱۶ رمضان

۱۳۴۵

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	قرائت خبر شعبه دوم راجع به انتخابات زنجان و نمایندگی آقای افخمی و تصویب نمایندگی ایشان	۸۵۲	
۲	قرائت خبر شعبه دوم راجع به انتخابات زنجان و نمایندگی آقای حاج آقا حسین و مخالفت آقای آقا سید یعقوب	۸۵۲	
۳	بقیه شور نسبت بخر کمیسیون محاسبات راجع به بودجه سنه ۱۳۰۶ مجلس شورای ملی و تصویب بودجه مزبور	۸۵۲	۸۶۹
۴	شور کلی نسبت بخر کمیسیون بودجه راجع به اعتبارات مالی ۱۳۰۵ و ۱۳۰۶ وزارت عدلیه	۸۶۹	
۵	قانون بودجه یکساله ۱۳۰۶ مجلس شورای ملی	۸۷۲	

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس ليله يكشنبه ۲۸ اسفندماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۶ رمضان ۱۳۴۵

جلسه ۷۷

(مجلس سه ساعت از شب گذشته بریاست آقای
پیرنیا تشکیل گردید)
(صورت مجلس ليله جمعه بیست و ششم اسفندرا آقای
امیر تیمور قرائت نمودند)

رئیس -- نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست یا نه؟
میرزا محمدخان (معظمی) -- اجازه میفرمائید؟
رئیس -- بفرمائید

معظمی - بنده کتباً استدعای اجازه کرده بودم و بواسطه عارضه تب نتوانستم در جلسه قبل شرفیاب بشوم رئیس - بکمیسون مراجعه و بعد اصلاح میشود.

آقای حاج میرزا حبیب‌الله امین
حاج میرزا حبیب‌الله (امین) - بنده هم در جلسه قبل کتباً استدعای اجازه کرده بودم

رئیس - این هم مثل آن دیگری اصلاح میشود.
آقای امای
میرزا جواد خان (امای) - بنده هم کتباً استعاضه کرده بودم نمیدانم چطور شده است که بمقام ریاست نرسیده است

رئیس - شاید بواسطه عدم تشکیل کمیسیون بوده است
آقای دولتشاهی

محمد علی میرزا (دولتشاهی) - در صورت جلسه اینطور خوانده شد که آقای رفیع غائب اجازه هستند در صورتیکه تحصیل اجازه کرده بودند

رئیس - این هم مثل دیگران رسیدگی میشود. دیگر صورت جلسه معارضی ندارد
(گفتند خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد
رئیس - خبر شعبه دوم راجع بانتهای جلسه حاضر است. آقای زوار. بفرمائید
(آقای زوار مخبر شعبه دوم خبر مزبور را بشرح ذیل قرائت نمودند)

شعبه دوم بتاريخ ۲۷ اسفند ماه ۱۳۰۵ تشکیل و دوسیده انتخابات خسه را مطرح نموده اعلان انتخابات در اسفند ماه ۱۳۰۴ بر حسب امر وزارت جلایله داخله منتشر گردیده است ولی بواسطه اشکالاتی که در ضمن جریان امر پیش آمده بود مدتی بطول انجامید و چند مرتبه انجمن بحال تعطیل در آمد تا بالاخره مامور

حاج شیخ بیات - مساعد و فیروز آبادی هستند. آقای بامداد: بفرمائید

بامداد - عرض کنم موضوع ماده اول که راجع است باضافه حقوق آقایان وکلاء گرفتار با دو عقیده متضاد شده است. بعضی موافقت و بعضی ها برای مصلحت مجلس مخالفند.

(همهمه نمایندگان - صدای زنگ رئیس)
حاج آقا اسمعیل عراقی - (در بین همهمه) همه برای مصلحت است.

بامداد - بلی. آقایان موافقین که محققاً معلوم است اکثریت دارند ولی در يك قضایای مهمی که فوت شدن آنها را يك اقلیتی فوت مصلحت مملکت میداند (بعقیده خودش و البته عقیده هم آزاد است) و توجهی بآن نمیشود آخرین حربه اش این است که شرکت در رأی نکنند. از طرف دیگر از اکثریت انداختن مجلس هم برای حیثیت مجلس خوب نیست.

خطیبی - ببنده بفرمائید.
بامداد - از يك طرف هم بنده که در کمیسیون بودجه عضو هستم يك محلی سراغ ندارم که بگویم از آن محل این اضافات منظور شود. بعلاوه همین مجلس محترم رأی داد که تمام اضافه بودجه و محل صرفه جوئی برای سرمایه اولیه بانگی که انشاء الله خیال داریم او را تأسیس کنیم تخصیص داده شود بنابراین خوب است که اعضاء محترم کمیسیون محاسبات اول استمزاج نمایند و به بینند محلی هست یا نه؟ که بعد ما مجبور نشویم يك مالیات دیگری بر این مردمی که نزدیک است زیر این مالیاتها کمر بشکنند تحصیل نکنیم. این است که بنده و بعضی از آقایان پیشنهاد کردیم که این ماده برگردد بکمیسون و در آنجا يك تجدید نظری بشود که جامع الاطراف باشد بعد بیاورند بمجلس و البته اگر بعد از تبادل نظر با مالیه و توافق نظر بین هر دو قسمت نمایندگان محترم این بودجه را بیاورند بمجلس و رأی بدهند بهتر است؛ حالا بسته است بنظر مجلس

مخبر - نماینده محترم فرمودند که بعضی ها موافقت و بعضی ها مخالفند در صورتیکه اینطور نیست و اکثریت موافق است. اما اینکه فرمودند مراجعه بکمیسون محاسبات بشود کمیسیون محاسبات اعضایش مرکب از پنج نفر بوده است و آن اندازه که لازم وقت بود بعمل آورده است و گویا نمیکنم دیگر هیچ احتیاجی به رجوع به کمیسیون داشته باشد. بقیش بسته به رأی مجلس است رئیس - رأی میگیریم بن پیشنهاد یعنی رجوع بودجه بکمیسون محاسبات. آقایان موافقین قیام فرمائید.
(چند نفر قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهادها قرائت میشود.
(بترتیب ذیل قرائت شد)
پیشنهاد آقای دکتر مصدق: بنده پیشنهاد میکنم که حقوق نمایندگان ماهی دو بیست تومان باشد.
پیشنهاد آقای احتشام زاده:

بنده پیشنهاد میکنم مبلغ اول ماده اول که عبارت از مقرری آقایان نمایندگان است از قرار ماهی دو بیست تومان منظور و محسوب شده و يك صد تومان اضافه کسر شود
پیشنهاد آقای فیروز آبادی: بنده پیشنهاد میکنم که مقرری آقایان وکلاء و اضافه مقرری سابق هر ماهی بیست و پنج تومان بوده باشد که جمعاً در هر ماه دو بیست و پنج تومان بشود.

پیشنهاد آقای سید یعقوب: پیشنهاد میکنم در فقره اول ماده اول مقرری نمایندگان از قرار ماهی دوهزار قران معین شود.
رئیس (خطاب به آقای سید یعقوب) - دو پیشنهاد کرده اید. يك پیشنهاد هم اخیراً کرده اید که دو هزار و يك صد قران معین شود. همین یکی را رأی بگیریم؟
آقای سید یعقوب - آتم قرائت شود تا بعد.

پیشنهاد دیگر آقای سید یعقوب - پیشنهاد میکنم مقرری آقایان نمایندگان ماهی دو هزار و یکصد قران معین شده و در بودجه معین شود.

پیشنهاد آقای حاج شیخ بیات - پیشنهاد میکنم حقوق هر يك از نمایندگان در ماه دوست تومان باشد و سی تومان هم بعنوان کرایه خانه بهر يك از نمایندگان که خانه ملکی در طهران ندارند تادیه شود
پیشنهاد آقای نابت - نظر میکنم ملت ایران فقیر و بسختی امرار معاش می نمایند و ابدأ راضی باضافه حقوق مقرری آقایان نمایندگان مجلس شورای ملی نیستند بنده پیشنهاد میکنم مقرری آقایان نمایندگان در هر ماه از دوست تومان زیاد تر نشود.

رئیس - آقای دکتر مصدق

دکتر محمد خان (مصدق) - در جلسه قبل بنده می خواستم در ماده اول نظریات خودم را عرض کنم متأسفانه بواسطه اینکه مذاکرات کافی شد موفوق نشدم و حالا بنده البته بالطوری که میتوانستم در ماده اول توضیح بدهم نمیتوانم زیرا مفاد ماده شصت و سه بقدری محدود است که ممکن است بنده مورد اخطار و اعتراض آقایان نمایندگان بشوم و باید توضیحات خود را خیلی مختصر عرض کنم فقط همینقدر از آقایان محترم سؤال میکنم که آیا خواهند گذاشت بنده عرایض خودم را عرض کنم و بعد اگر فرمایشاتی دارند در توضیحات پیشنهادها با در کلیات بودجه بیاناتشان را بفرمایند یا نه؟ زیرا بنده خدا شاهد است که مقصودی ندارم و میدانم که آقایان نمایندگان محترم هم اکثریت دارند و موافقت و این ماده هم البته خواهد گذشت. هیچ محل تردید نیست. ولی بنده هم چون يك نظری دارم خواستم نظر خودم را عرض کنم و خودم را هم مشمول نظر خودم میدانم و آنچه را که پیشنهاد کرده‌ام را در باره خودم اجرا خواهم کرد غیر از این هم هیچ نظری ندارم. حالا اگر نمایندگان محترم اجازه

بفرمایند بنده در توضیحاتم يك قدری از فلسفه حقوق وکلا در ممالک خارجه عرض کنم بعد ملاحظه بفرمائید بسنجید ' به بینید ' اگر صلاح مملکت ما در این است که همین دوست تومان باشد که دوست تومان باشد و اگر هم صلاح دانستند که سیصد تومان باشد باید يك دلائلی آقایان بفرمایند که بنده هم متقاعد شوم و شاید بنده هم رأی بدهم. ولی امروز نظر بنده این است که دوست تومان نباید بیشتر باشد و پیشنهاد هم کردم و عقیده ام هم این است که حالا بطور اختصار عرض می کنم و استدعا می کنم توجه بفرمائید از قبول هر خدمتی دو نتیجه ممکن است برد: نتیجه مادی و نتیجه افتخاری و چون از قبول خدمات ملی غالباً مقصود نتیجه مادی نیست این است که اغلب از آنها مثل عضویت انجمن های اباتی و ولایتی و بلندی بدون حقوق می باشد.

اما در خصوص عضویت مجلس که مراد از قبول تقویم ساعات کار نیست بلکه فقط باید خدمت بوطن و کسب افتخار باشد محققین سایر ممالک را دوعقیده است. گروهی میگویند که مقام مزبور باید بدون حقوق و افتخاری باشد و دلیل شان هم این است که اگر عضویت مجلس مجانی شد هر وقت که نامین سعادت ملت ممکن نیست وکیل می رود و عدم رضایت وکلا سیاست نامطلوب را تغییر میدهد در سورتنیکه اگر با حقوق شد نظر وکیل فقط خدمت بمملکت نیست بلکه اخذ حقوق هم خواهد بود لذا بحقوق خود علاقه مند و در کار خود می ماند و روز بروز اخلاق پاك خود را تطبیق با اوضاع می کند و بالاخره کار بجائی میرسد که اوصاف نمایندگی از او زائل میگردد بنا براین عقیده هر قدر حقوق نمایندگان بیشتر شد علاقه مندی آنها بسعادت ملت کمتر است و هر قدر کمتر باشد در مصالح اجتماعی علاقه مندترند یاسائی - اینطور نیست ملاکین را جلو می اندازد دکتر مصدق - عقیده گروه دیگر این است که

نبودن حقوق سبب میشود که اشخاص بی بضاعت ولایت محروم شوند و بالتلیجه وکالت بیک عدد متمول منحصر گردد که این بر خلاف دموکراسی است زیرا در جامعه تمام افراد باید از حقوق اجتماعی منتفع باشند.

زوار - اجازه میفرمائید ماده ۶۳ را عرض کنم؟
بامداد - خودشان میدانند.

رئیس - یکی از آقایان وکلا این تذکر را به بنده دادند بنده هم عین آن تذکر را فرستاده خدمتشان ملاحظه بفرمایند.

دکتر مصدق - خلاصه است. بعد از این مقدمه بعرض آقایان میرسانم که در بعضی از ممالک شغل نمایندگی بدون حقوق است مثل ابطالی و اسپانی و ریشنگ (مجلس ملی آلمان) ولی مسافرتشان در راههای آهن مجانی است و در ممالک دیگر باحقوق است ولی حقوقشان زیاد نیست زیرا معتقدین مردم دموکرات که میخواهند بی بضاعتها محروم نباشند مایل نیستند که حقوق گزاف نمایندگان را از انجام وظیفه باز دارد این است که ماخذ حقوق خارج اشخاص متمول نیست بلکه احتیاجات و ضروریات اشخاص بی بضاعت میباشد.

از این قبیل است انگلیس که سالها حقوق نمایندگان مورد مباحثه بود و در ۲۲ مارس ۱۸۵۹ یکی از نمایندگان موسوم به آلن Allen پیشنهادی برای برقراری حقوق نمایندگی داد. ۱۵۸ نفر از وکلای مجلس مبعوثان موافقت نمودند ولی چون عدد مخالفین ۱۷۶ نفر بود پیشنهاد مزبور تصویب نگردید تا اینکه بالاخره قانون ۱۹۱۱ میلادی برای هر يك از نمایندگان در سال ۴۰۰ لیره تصویب کرد. در بلژیک هم تا سال ۱۸۹۳ وکلای ولایات ماهی ۴۲۳ فرانک حقوق میگرفتند و خدمت نمایندگان مرکزی مجانی بود ولی در سنه مزبوره اصل ۵۲ قانون اساسی تجدید نظر شد و حقوق وکلا در سال بمبلغ چهار هزار فرانک تعیین گردید بعلاوه مسافرت مجانی در خطوط آهن (که قبل از جنگ چهار

هزار فرانک از هشتصد تومان متجاوز می شد) در هلاند هر وکیل سالی چهار هزار و دوست و سی و سه فرانک داده میشود و در موقع مسافرت هم ساعتی يك فرانک و پنجاه سانتیم اضافه اخذ می نماید.

در سوئد ۱۶۵۰ فرانک برای اجلاس معمولی که مدت آن سالی چهار ماه است به وکلا داده میشود و در اجلاسهای فوق العاده هم قریب چهارده فرانک در روز اخذ میکنند. در نروژ حقوق وکلا روزانه ۱۷ فرانک است مخارج مسافرت و مخارج نخوشی را هم دولت تادیه میکنند. در دانمارک هشت فرانک و چهل سانتیم در روز باضافه مخارج مسافرت اخذ میکنند.

در فرانسه برطبق قانون ۲۳ نوامبر ۱۹۰۶ حقوق نمایندگان مجلسین سالی پانزده هزار فرانک بود که بواسطه تنزل فرانک قانون ۲۷ مارس ۱۹۲۰ ماهی هزار فرانک هم بری کلیه مخارجیکه مربوط به انجام وظایف نمایندگی است بعنوان اندامینته تصویب نمود که حقوق سالیانه نمایندگان مجلسین در سال بیست و هفت هزار فرانک است که معادل ماهی صد تومان یا قدری متجاوز میباشد در یونان اصل ۵۷ و ۷۶ قانون اساسی حقوق وکلارا در اجلاسهای معمولی سالیانه در سال دوهزار فرانک تعیین میکنند در اجلاسهای فوق العاده نمایندگان فقط حق اخذ مخارج مسافرت دارند و اگر نمایندگی مستخدم دولت هم هست حقوق وکالتی از حقوق استخدامش کسر میشود و بقیه حقوق باو تادیه میگردد.

بطور خلاصه خدمت نمایندگان یا مجانی است و یا با حقوق و در صورت اخیر حقوقشان قلیل است کما اینکه در انگلستان که بیش از هر جا است بدو هزار تومان نمیرسد و وقتی که دولت انگلیس با آن زور و با آن خدماتی که نمایندگان بمملکت میکنند آنها بیش از دو هزار تومان حقوق نمیدهد تصویب سالی سه هزار و شصت تومان در این مملکت که از حیث ثروت و از حیث خدمت با انگلیس طرف نسبت نیست بنظر بنده کاری

است مشکل و انصافاً غیر از تحمیل سالی ۱۵۰ هزار تومان بجامعه حقوق زیاد مستلزم ضررهائی است که باید عرض نمایم.

(همه نمایندگان)

دکتر مصدق - چون بقیه اش را نمی گذارید دیگر عرض نمیکنم.

رئیس - آقا مطلب را درست نفهمیدم. چه فرمودید؟
دکتر مصدق - عرض کردم اگر بگویم ممکن است از حدود توضیحات خارج بشود و الا چیزی نیست. خیلی مختصر است. می فرمائید عرض کنم.

رئیس - ماده شصت و سه را البته ملاحظه فرموده اید بعضی از نمایندگان به بنده میگویند باید رعایت شود. البته اگر میبایستی رعایت شود باید نسبت به همه رعایت شود.

عده از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - بنده در اینموضوع توضیحات زیادی ندارم که اسباب تضییع وقت آقایان بشود فقط عرض میکنم: تصدیق میکنم که مقرری که در بودجه ۱۳۰۵ مجلس شورای ملی برای نمایندگان محترم تصویب شده است کم است و شاید اغلب آقایان نمایندگان هم نصف بانک این مبلغ را هم صرف یک تحمیلانی که بآنها میشود باید بکنند. این را تردید ندارم. ولی یک مسأله هست که آقایان محترم باید در نظر بگیرند و بعد اگر مقتضی میدانند اضافه بر آن را تصویب کنند و الا قناعت کنند بهمان مبلغی که فعلاً هست. و آن مسئله این است که آقایان ملاحظه فرمایند در یک مملکتی مثل ایران که اوضاع اقتصادی مردم فوق العاده بد است و رو بخرابی میرود ما هم که نماینده ملت و مظهر ملت هستیم البته باید سعی نمائیم که همیشه وضعیات ملت را در نظر بگیریم. و طوری نکنیم که ملت با یک نظر بدی بما نگاه کند. امروز

بنده با آن که تصدیق میکنم مقرری آقایان کم است ولی ملاحظه فرمائید که اگر مجلس شورای ملی باینسکار اقدام کند و یک مبلغی برمقرری فعلی اضافه کنند مردم خواهند گفت در یک همچو موقع و با یک همچو وضعیتی نمایندگان بجای اینکه ببینند و سعی کنند که اوضاع اقتصادی را اصلاح کنند آمده اند و بر حقوق خودشان افزوده اند. بنده این قضیه را مخالف حیثیات و شؤون مجلس شورای ملی میدانم و باین جهت معتقد هستم که آقایان قناعت نمایند و این تحمیلاتی که بهشان میشود قبول و تحمل کنند و چون نماینده ملت هستند زندگانشان هم مثل ملت ساده و مختصر باشد این بود عرایض بنده

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - امروز بکنفران آقایان بنده که خیلی بهش علاقه دارم گفتم بعضی از آقایان و کلا نظر حسنی بنویسند و نو خیلی تعقیب نکن بکنفران امیدوارم آن آقایانی که نظر حسن بنده دارند بدانند که عرایض بنده بی پیرایه است و پیرایه برش نیست از این جهت عرض میکنم که خوب است امسال را ما قناعت کنیم و بهمان بودجه سال گذشته اکتفا کنیم. حالا نمیخواهم بگویم که در مهالك دیگر چطور است. من از آنجاها اطلاع ندارم ولی ازوضع مملکت خودمان. از فقر و مسکنت خودمان کاملاً اطلاع دارم و خواهش می کنم که امسال را ما با مردم مساعدت کنیم و از این صد و چهل هزار تومان یک قدریش را بدیم بمعارف. یک قدریش را هم بصحیه و بنده از سال آتی موافقت بکنم با آقایان! ولی امسال را صرف نظر فرمائید. چون خود اعضای محترم کمیسیون هم مستحضر هستند که ما آمدیم و مالیات اصناف را کسر کردیم. خود رئیس محاسبات اظهار کرد که از کسر مالیات اصناف سیصد و پنجاه هزار تومان در سال آتی کسر داریم معذک دولت هم با ما موافقت کرد و مالیات اصناف را حذف کردیم. و یک خدمتی کردیم حالا هم بنده

از آقایان استدعا میکنم که یک خدمت دیگری نکنیم و امسال را هم مثل سالهای قبل پول بگیریم بعد در سال آتی شاید یک فرجی بشود. آنوقت ما هم سیصد تومان موافقت میکنیم

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - البته خاطر نمایندگان محترم کاملاً مسبوق است که مردم در چه فقر و فلاکتی هستند. و لابد کسانی که چهار فرسخ پنج فرسخ از این شهر بیرون رفته اند و با خارج مرادده دارند این تشخیص را داده اند و میدانند که این مردم بدبخت به چه شکل زندگی میکنند. خدا شاهد است غالباً آن جو ندارند بخورند. اغلب جاها با علف آنها اگر گوبرشن بیاید زندگی می کنند. لباس تن شان نیست. باین احتیاج روز افزونی که برای این مملکت است. این اموعیل ها که آمده روزی پانزده هزار تومان خرج لاستیک و نفه و بنزینش است ملت ما را انتخاب میکند که یک چه فقط را الا قتل استخراج کنیم برایشان. میگوئیم میشود در مقابل هم همه روزه از وزارتخانهها اذیت و اعتبارات جدیدی بمجلس میآید. مستمری می آید. آنوقت خود مجلس که باید با آنها مخالفت کند خودش میآید و یک اضافه برای خودش قائل میشود. به بینید این چه اثری خواهد داشت؟! اینکه بنده مخالفت کردم و دوستان و بیست و پنج تومان پیشنهاد کردم خدا شاهد است غرضم دوستان و بیست و پنج تومان نیست. غرضم صد تومان هم نیست. اگر ما وکیل این ملت هستیم باید صد تومان هم بگیریم. ولی افسوس اگر حرفی بزنم میگویند توهین میکنی. این است که بیش از این حرفی نمیزنم.

رئیس - آقای بامداد

بامداد - بنده می خواهم عرض کنم که اینجا مجلس شورای ملی است. مجلس اعیان یا مجلس سنا نیست مجلس شورای ملی باید متناسب باشد با خود ملت. زندگیش

باید متناسب با زندگی ملت باشد. و باید سعی کند که ادارات دولت هم در زندگی و در طرز تشکیلاتشان با زندگی مردم متناسب باشند. ما وقتی نگاه باین ملت میکنیم خدا شاهد است خودمان باید تصدیق کنیم که دوستان تومان هم بر ایمان زیاد است

بنده بر این این اضافه خیلی خیلی غیر متناسب است با ثروت عمومی مملکت. و تصور میکنم که اگر وکلای محترم بخواهند بنده نمایندگی مجلس شورای ملی یعنی اگر حقیقتاً بوظیفه که نسبت بجامعه دارند عمل کنند باید بهمان مقدار اولیه قناعت کنند حالا میخواهند بکفتری زیاده تر شود این پیشنهادی را که بنده کرده قبول کنند میخواهند قبول نکنند خودشان میدانند.

رئیس - آقای نوبت

آقا شیخ محمدعلی نوبت - بنده زیاد وقت آقایان را تلف نمیکنم. آقایان همه وضع مملکت را بهتر از من میدانند عرض میکنم که مرکز ثقل مملکت مجلس شورای ملی است. مردم و ادارات باید طرز زندگی را از مجلس شورای ملی یاد بگیرند. بنده تصور میکنم بعضی از آقایان (همان طوریکه میفرمایند) دوستان تومان گمشان است و باید زیاده تر شود ولی بنده عرض میکنم که عقلای دین و بزرگان دنیا همیشه فشار را بخودشان وارد میآوردند تا اینکه ضعیفاً و عجزه راحت باشند. همه آقایان میدانند دو قسمت و نیم این مملکت بطوری مختل امرار معاش میکنند و امور زندگانشان مختل است. وقتی که آقایان تماماً این مطلب را بهتر از بنده میدانند شایسته نیست که مرکز ثقل مملکت بیاید برای اینکه زندگانشان را وسعت دهند دوستان تومان را سیصد تومان کنند. بنده قطع دارم هیچیک از افراد مملکت راضی باین اضافه حقوق نیستند و همه اظهار نگرانی بلکه اظهار تنفر از ما میکنند و آخرین نقطه توجه مجلس هم ملت ایران است وقتی آنها از ما متنفر شوند همان فرمایش آقای مدرس است. بنده زیاد تر عرض نمی کنم.

(عدهٔ قلبی برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. آقای فیروز آبادی: دو بیست و نوزده تومان پیشنهاد کرده اید! بفرمائید.

فیروز آبادی - بنده عرض کردم آن دو بیست و پنج تومان از روی عقیده ام نبود اینهم از روی عقیده ام نیست. از روی لابی میخوام از آقایان خواهش کنم که مساعدت کنند، لطف کنند، باین ملت فلک زده بد بخت و از این حقوق خودشان صرف نظر کنند که بتوانند در اصلاحات مملکتی داخل شوند. از حقوق يك سال خودشان هم يك کارخانه کاغذ سازی بیاورند که رفع احتیاجات مردم بشود و يك مقدار زیادی مردم بیکار را بکار و دارند از این اضافه شدن ماهی صد تومان، صد و پنجاه تومان در يك سال رفع درد از ما نمکنند. از این جهت از لابی این پیشنهاد را عرض کردم که حرف خودم را بزنم.

رئیس - آقای مخبر. مخبر - نمایندهٔ محترم فرمودند که من از روی عقیده این پیشنهاد را نکردم بنابر این کسی که مخالف عقیده اش حرفی بزند حسابش با کرام - الکاتبین است.

رئیس - رأی گرفته میشود باین پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند. (چند نفری برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. آقای آقا سید یعقوب دو بیست و بیست تومان پیشنهاد کرده اید؟ آقا سید یعقوب - دو بیست و سی تومان است چون دو بیست و بیست و پنج تومان رد شد دو بیست و سی تومان پیشنهاد کردم.

رئیس - هنوز به ۲۲۵ تومان نرسیده ایم. بفرمائید.

شیروانی - مجلس را مسخره کرده اند؟! -

آقا سید یعقوب - عرض میکنم آقایان میفرمایند مسخره. صحبت مسخره نیست. صحبت عقیده است. آقایان اکثریتند. اقلیت هم در تمام دنیا آنقدر حق دارد حرف بزند و اکثریت هم الحمد لله برهان قاطع دارد و قوت با اکثریت است. بنده از مقام ریاست تقاضا میکنم در حرفهایی که زده می شود يك قدری توجه بفرمایند. مجلس يك مجلسی است که باید شؤبات هر کسی ملاحظه شود اظهار عقیده را که نباید به فحش و توهین بدین کرد. عقیده من این است. عقیده اقلیت را که نباید ترور و تهدید کرد. من از شما استدعا میکنم و شما را به خدا قسم میدهم که عرایض ما را که اقلیت هستیم ملاحظه بفرمائید و اظهارات آقایان را هم توجه بفرمائید. آقایان شما اکثریت هستید. بعد هم هفته رآی خواهید داد. ملاحظه بفرمائید در دنیا يك چنین چیزی وقع شده است. اقلیت گریه و زاری و آناس میکند! آقایان که اکثریت دارند باینکه باید عطف داشته باشند فحش میدهند. اما اینکه فرمودند مجلس مسخره نیست. بنده روی عقیده خودم عرض میکنم. عقیده ام این است که ملاحظه کنیم باسم دوعلی، دوعلی که دو بیست و بیست تومان باشد باسم مبارک دوعلی موافقت کنید بنده. این است که بنده تضرع میکنم و به شما میگویم که با من شرکت کنید. بنده گفتم ماهی صد و بیست تومان خرج است. ماهی پنجاه تومان خرج است. من وقتی عقایدی را عرض میکنم برای مملکت اظهار میکنم من وکیل خودم که نیستم. اگر وکیل خودم بودم در خانه ام دربارهٔ خودم رأی میدادم این اظهاراتی که من میکنم صلاح مملکت است و باید ما در بودجه نهایت دقت را بکنیم و عقیدهٔ خومان را از دست ندهیم و هر قدر بتوانیم ملاحظه کنیم، اقلیت باید این ملاحظه را بکنند. اکثریت هم قوت دارد بخواهد همین امشب این کار را صورت میدهد.

رئیس - آقای مخبر، چه میفرمائید؟

مخبر - بسته برای مجلس است.

رئیس - آنچه راجع بقسمت اول فرمایشات آقای آقا سید یعقوب بود پدیشب آقای مخبر کمیسیون به بنده قول دادند آنچه لازم است در فرمایشات رعایت تراکت را بکنند. زور - امشب کرده بودم.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند (چند نفری برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. آقای فیروز آبادی: دو بیست و نوزده تومان پیشنهاد میکنم که خواهش کنم: آناس کنم که آقایان ببینند همراهی کنند و لطف بفرمایند که قدری خرج این مملکت را کم کنند يك زحمی باین امری دوزهی بیچاره که کارشان خراب شده بمانند. این صنف دارد از بین می رود، اضافه اش را يك کارخانه چرم سازی بیاورند که چرم در ایران ساخته شود که این بیچاره ها بتوانند چرم همدان کار کنند که هم رفع احتیاج مملکت بشود و يك عده مردمان فقیر هم از بین نروند لهذا بنده این پیشنهاد را کرده همه اش را عقب خرج نروید. ما اینجا برای اصلاح مملکت آمده ایم. مردم برای اصلاح مملکت پول میدهند پول نمیدهند که ما اینجا بین خودمان تقسیم کنیم و خرج کنیم و آنها از کرسنگی بپزند.

مخبر - بسته بنظر مجلس است.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای فیروز آبادی یعنی ۲۲۵ تومان آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عدهٔ قلبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. آقای حاج شیخ بیات

دویست و سی تومان پیشنهاد فرموده اند بفرمائید حاج شیخ بیات - بنده در موقعی که ماده مطرح بود اجازه خواستم عریضم را عرض کنم یک نفر از نمایندگان - بلندتر

حاج شیخ بیات - بله عرض کردم آقایانی که عجاوه داشتند در گذشته بودجه مجلس بدبختانه بمخالفین فرصت ندادند که عریض خودشان را عرض کنند. در جلسه خصوصی که چندی قبل تقاضا شده بود آقایان موافقین در آنجا این اضافه را پیشنهاد کردند و عقیده را که برای اضافه حقوق اظهار می کردند مسئله کرایه خانه بود که آقایانیکه از خارج به طهران می آیند چون باید مبلغ زیادی برای کرایه خانه بدهند و دویست تومان نمی توانند مخارج خود را تامین کنند این بود که در این پیشنهاد بنده اسم بردم که شهریه به همان ترتیب سابق خودش باقی باشد و فقط به آقایانی که از خارج تشریف می آورند به مرکز و خانه ندارند ماهی سی تومان داده شود.

رئیس - آقای مخبر.

مخبر - بسته به رأی مجلس است.

رئیس - رأی گرفته میشود به قابل توجه بودن پیشنهاد آقای حاج شیخ بیات. آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عده قلیلی برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد. آقایان کازرونی و فیروزآبادی پیشنهاد کرده اند دویست و پنجاه تومان. آقای کازرونی آقا میرزا علی کازرونی - بنده تصور میکنم که طرفین حق میگیرند و بایستی این مسئله را حل نمود. در دوره اول حقوق آقایان نمایندگان صد تومان بود در دوره چهارم دویست تومان شد و اگر چنانچه مخارج دوره اول را با دوره چهارم و دوره چهارم را با این دوره تطبیق کنیم عقیده بنده این است که دویست و پنجاه

تومان يك حد عادلانه باشد. اضافه شدن پنجاه تومان هم اینطور نیست که آقایان مخالفین اظهار میکنند که اسباب نفرت و بعضی چیزها بشود. و همان طوریکه آقایان موافقین میفرمایند البته بواسطه گرانی کرایه خانه و سایر مخارج نباید دویست تومان باشد و برای اینکه حقوق مخارج را تکافو بکند بنده پیشنهاد کرده ام که دویست و پنجاه تومان شود و عقیده ام این است که اگر با دویست و پنجاه تومان آقایان موافقت فرمایند هم تقریباً يك مدد معاشی برای آقایان نمایندگان شده و هم رعایت نظریه مرده و مخالفین شده است دیگر بسته بنظر مجلس است.

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - بنده نظریه هم همان نظریه اول است تکرار پیشنهاد بجهت تکرار خواهش است که باز عرض کنم يك ترحمی، يك لطفی بکنید و این اضافات را کم کنید ادارات هم همینطور آخر يك کارخانه درست کنیم و يك ترقی برای مملکت قائل شویم ترقی مملکت باین نیست که اضافه حقوق برای نمایندگان قائل شویم. ترقی ما به این است که يك کارخانه وارد کنیم که رفع احتیاجات مردم بشود. دو سه تا کارخانه قند سازی. لیاوریم. این یکی را که هست تعمیر کنیم. صد هزار نفر برای این کار و کارهای دیگر لازم داریم که بآلتیجه يك مدد معاش برای مردم بشود و بتوانند خودشان را اداره کنند. همانطور که خدا بدشما رحم کرده است شما هم به آنها رحم کنید. دیگر بنده عرضی ندارم

رئیس - آقای مخبر - چه میفرمائید.

مخبر - بسته بنظر مجلس است.

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن پیشنهاد ۲۵۰ تومان آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(معدودی برخاستند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای شریعت زاده. شریعت زاده - بنده استرداد میکنم.

رئیس - گرفته میشود به قسمت اول ماده اول آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. آقای امیر تیمور تردید میکنند که عده کافی بوده است یا نه.

یک نفر از نمایندگان - چند نفر خارج شدند.

رئیس - بنده که شمرده ۷۲ نفر بودند عده برای رأی ۶۹ نفر است.

خطیبی - آقای امیر تیمور از مخالفین هستند.

امیر تیمور - بنده اگر مخالف هم باشم برخلاف وظیفه ام حرف نمی زنم

خطیبی - آقای رئیس خودشان شمرده اند. (عده نمایندگان مجدداً شماره شد)

رئیس - عده حالا ۷۲ نفر است.

عراقی - همین عده ایست که بوده است.

رئیس - اجازه میفرمائید دو مرتبه رأی گرفته شود چون یک نفر منشی بیشتر نیست او هم میگوید اکثریت است. بنظر بنده هم اکثریت است. رأی گرفته میشود به قسمت اول. آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. قسمت دوم سی و هفت هزار و چهار صد و شصت و هشت تومان. مخالفی ندارد؟

(گفته شد. خیر)

رئیس - رأی گرفته میشود به قسمت دوم آقایان موافقین قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. قسمت سوم پنجاه و یک هزار و چهار صد و پنجاه تومان.

شیروانی - بنده مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

شیروانی - عرض کنم بنده راجع به مطبوعه در جلسات سابق عقیده خود را عرض کرده ام ولی عجلتاً عرض میکنم در دوره پنجم يك قانونی

ارباب کیخسرو - راجع به مطبوعه نیست.

رئیس - راجع به اعضاء اداره مباشرت است.

شیروانی - بنده راجع به مطبوعه عرض داشتم

رئیس - رأی می گیریم به قسمت سوم ۵۱۵۰ تومان آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. قسمت چهارم ۲۹۶۸۰ تومان؛ مخالفی ندارد؟

بعضی از نمایندگان - خیر.

رئیس - رأی گرفته میشود به قسمت چهارم آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

دکتر سنگ - يك ماده الحاقیه بنده پیشنهاد کرده ام رئیس - ماده الحاقیه پس از تصویب مواد باید مطرح شود. رأی گرفته میشود به مجموع ماده اول آقایانیکه موافقتند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. اگر اجازه میدهید ماده دوم بماند برای بعد از تنفس

(جمعی از نمایندگان - صحیح است)

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله بیست دقیقه مجدداً تشکیل گردید)

رئیس - از قراریکه معلوم شد در موقعی که نسبت ماده اول بودجه مجلس رأی دیگر قیام کرده است چون بر شیب بعضی از آقایان

مسافرت کرده اند و عده حاضر کم و کسر شده. این بود که از اداره سورتی برای بنده آوردند و معلوم شد که برای رأی گرفتن ۷۸ نفر لازم است در صورتیکه وقتی ما رأی گرفتیم ۷۲ نفر بوده است.

علمیها این رأی که گرفته شد باطل است و بایستی تجدید رأی شود فعلاً هم عده کافی نیست. آقای دشتی دشتی - میخواستیم عرض کنم که خواست عمر مجلس با خود تلف نشود يك لوايح مهمه دیگری هم هست که ضرورت دارد پیش از عید و گذشتن امفند تصویب شود و تصور میکنم که عده کفایت عده برای بودجه مجلس است. اگر لایحه عدلیه یا لایحه معارف مطرح شود عده کافی میشود و عجزاً بنده گمان میکنم جلسه ادامه داده شود چون برای مذاکره فعلاً عده کافی است و در خصوص لایحه عدلیه مذاکره نمایند. عده هم در حین مذاکره کافی خواهد شد برای رأی گرفتن و بالاخره بنابر ترتیب وقت مجلس تلف نمیشود. ما داریم شوخی میکنیم با مملکت. يك عده زیادی مردم معطل هستند که لایحه عدلیه بگذرد و حقوقشان را بگیرند و ما هر روز که از اینجا خارج میشویم بنده حقیقتاً خودم خجالت میکشم ما بالاخره آمده ایم اینجا نشسته ایم و يك رفاقتها و کارهای بی ربطی کرده ایم و هیچ نتیجه هم نگرفته ایم.

رئیس - آقای وزیر عدلیه.

وزیر عدلیه - بنده میخواستیم همین مسئله را که آقای دشتی اظهار کردند با يك مختصر توضیحی عرض کنم لایحه مالی راجع به عدلیه آقایان میدانند از چند نقطه نظر اهمیت دارد چه از نقطه نظر اینکه تکلیف عدلیه معلوم میشود و چه از نقطه نظر اینکه تکلیف شخصی بنده هم معین میشود. مقصود اگر این بود که يك روزی مجلس يك اختیاراتی بدهد و بعد از راه دیگر جلو کار گرفته شود باید معلوم شود و اگر مقصود این است که راستی راستی باید کاری کرد آنها را باید معلوم شود. بنده نمیتوانم دو ماه تمام مملکت ایران را بدون عدلیه بگذارم. از برای این کار لایحه تهیه شده است سه چهار روز

(در اینموقع جلسه مجدداً برای تنفس تعطیل و پس از سه ربع ساعت بریاست آقای شریعت زاده نایب رئیس تشکیل گردید)

نایب رئیس - نظر باینکه در نتیجه اشتباهی که شده بود از طرف آقای رئیس اعلام شد که رأی قبلی کان لم یکن است بنا بر این نسبت بماده اول پیشنهاد دیگری رسیده است قرائت میشود

یکنفر از نمایندگان - دیگر موضوعی ندارد

نایب رئیس - راجع به بودجه مجلس است. پیشنهاد

آقای شیخ الاسلام

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده حقوق آقایان و کلاء محترم را دوپست و هفتاد

تومان پیشنهاد میکنم

نایب رئیس - آقای دشتی

دشتی - بنده مخالفم. خودشان توضیح بدهند.

شیروانی - پیشنهاد کننده باید توضیح بدهد

نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام

آقا سید اسمعیل (نماینده ملاز) - این پیشنهاد بنده

در نتیجه صحبتهائی بود که در خارج مجلس شد و بالاخره

برای رفع مناقشه اینطور بنظر بنده رسید که در این حد

پیشنهاد کنم و عده از آقایان رفقای خودمان هم موافقت

فرمودند.

نایب رئیس - آقای مخبر

مخبر - بسته رأی مجلس است

نایب رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن

پیشنهاد آقای شیخ الاسلام آقایانیکه قابل توجه میدانند

قیام بفرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای

حائری زاده

(بنابراین مضمون قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم مقرری آقایان نمایندگان در ماه مبلغ یکصد تومان باشد

جمعی از نمایندگان - صحیح است

نایب رئیس - آقای حائری زاده

حائری زاده - آقایان لابد بنده را عفو میکنند برای

اینکه حالت مزاجیم خوب نیست. جلسه پیش حاضر

نشده و این جلسه با کسالت شریفیاب شده دیده تماشا

مثل اینکه يك دکان بقالی است چانه میزنیم. من فکر

کرده بعد از فرمایشات آقای دکتر مصدق که فلسفه

اینکه حقوق برای وکلا منظور شود چه بوده. این يك

مک خرجی بوده. در اوائل دوره چهارم که بنده شرف

عضویت مجلس را پیدا کرده هنوز اعتبار نامه من نگذشته

بود که دفعه صد تومان دوپست تومان شد. بنده حافظه

درستی ندارم که آن ادله که آقای مدرس آروز اقامه

میکردند چه بود. صورت مجلس آروز شهادت میدهد و

من چون حس کردم که در سایه همین ادله و همین

براهین و منطق که خرج زیاد شده باید اشخاصیکه ثروت زیادی

ندارند خیالشان قدری راحت باشد نمیتوانند ادای وظیفه نمایند

و اگر حواسشان بریشان باشد برای امور زندگیشان آن

شکلی که باید از عهده خدمت برآیند نمیتوانند برآیند

در این لایحه اضافه حقوقی برای وکلا منظور شده. بنده

برخلاف یکی از آقایان نمایندگان محترم که پیشنهاد فرمودند

و میگفتند من عقیده ندارم به پیشنهاد خودم در دوره

چهارم اداره مباشرت شاهد است که من پیشنهاد کردم

يك عشر از حقوق کسانی که بیش از صد تومان است کسر

شود و اضافه شود بحقوق کسانی که کمتر از پنجاه تومان است مجلس

باید پیشنهاد بنده موافقت نکرد ولی بنده خودم بآن پیشنهاد خودم

عمل کردم. امروز هم اگر چنانچه نظر این است که

اسامی وکلا در لیست ارباب حقوق این مملکت باشد

فلسفه ندارد که از حقوق دوره دوم و سوم حقوق وکلا

زیادتر بشود. يك مقرری با آقایان در آنوقتها داده

میشد حالا هم داده شود برای اینکه يك كسك خرجی باشد برای آقایان . هر کدام دیدند میتوانند معاش خود را اداره کنند حاضر میشوند هر کدام دیدند نمیتوانند میروند يك كسب و کار دیگری پیدا میکنند ولی اظهاراتی که در این جلسه شد از اول جلسه تا بحال بر بنده که خیلی گران آمد. دیدم من آقای عامری بیستم که از کاشان انتخاب شده باشم آمده باشم اینجا که اره و کلین خودم خجالت بکشم با آقای امیر تیمور بیستم که رئیس فلان ایل باشم که از ایل خودم خجالت بکشم. من در قضایا معتقدم که وکیل باید صراحت لجه داشته باشد. خجالت نکشد. اگر يك چیزی را بد میداند بگوید بد است. خوب میداند بگوید خوب است. بعد آن اصلی را که آقای دکتر مصدق اظهار کردند که این مقرری مال این نیست که کفایت خرج و کسب را بکند بلکه يك كسك خرجی است و وکیل اگر مخارج خود را ندارد خوب است و کالترا قبول نکند. نظربین مسائل بنده این پیشنهاد را کردم.

نایب رئیس - آقای میر اسدالله خان

امیر اسدالله خان - بنده با آن قسمت فرمایش آقای مخالف بودم.

شیرازی - عضو کمیسیون نیستند

نایب رئیس - آقای مخبر

مخبر - بسته برای مجلس است

نایب رئیس - رأی میگیریم بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای حائری زاده آقایانی که موافقت قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای ثقة الاسلامی .

(بشرح آتی قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که حقوق نمایندگان نود تومان شود.

واقعیت است : چه چیز است ؟ اینها خوب نیست . بعضی ها بمن تعرض میکنند که چرا خرده خرده بالا میبری و پیشنهاد میکنی . من تمام اینها که یکشبهی هم حق موکلین خودم را حفظ کنم . (همه تمسکین)

افسر - همه همینطورند .

عراقی - سرکار نمایان این استند همه و گویاند (صدای زنگ)

فیروز آبادی - من حرفم را شنیدم . من سرکار حاضر بیستم موکلین مرا عزت کنید .

(همه تمسکین صدای زنگ)

جلالی - وکیل بی اعتبارند که نمیتواند بخش بدهد . آقازاده خراسانی - کی اعتبارنامه ندارد ؟

زوار - فیروز آبادی .

فیروز آبادی - همه بنده را پیشنهاد کنند .

نایب رئیس - آقای ارباب کیخسرو

ارباب کیخسرو - بودجه مجلس را که تقدیم شده است بنده با مسئولیتی که در دوره مباشرت داشته ام

امضا کرده ام در صورتیکه اجمع حقوق نمایندگان موافق بودم و مخالفت هم در اینجا نکرده ولی حقیقتاً این وظیفی

که در جلسه است در اینجا ایجاد شده است بیش از

مصد تومان ضرر برای مملکت و برای حیثیت مجلس دارد

(نمایندگان - صحیح است) استدعا میکنم آقایان بیش از این وقت مجلس را تضییع نکنند . هیچ وزارت حراجی هم بان کثافت نیست

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

فیروز آبادی - مجلسی که حقوقش را میصد تومان کنند خودش احترام خود را میدهد .

نایب رئیس - رأی میگیریم تقابل توجه بودن پیشنهاد آقای فیروز آبادی آقایانیکه قابل توجه میدانند

قیام فرمایند

(یکی دو نفر قیام نمودند)

نایب رئیس - قابل توجه نشد . رأی میگیریم بقسمت

اول ماده اول - دوازده ماهه چهار صدوسی و پنجاهزار و شصت تومان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . قسمت دوم . حقوق چهل و

سه نفر اعضا و اجزاء اداره تقنینیه و اعتبار احتیاطی سی و هفت هزار و چهار صد و شصت و هشت تومان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند

(اغلب برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد . قسمت سوم حقوق ۱۱۴ نفر اعضا و اجزاء اداره مباشرت مجلس ۵۱۴۵۰

تومان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . قسمت چهارم مصارف

ماهانه و سالیانه برده فقره بیست و نه هزار و شصت و هشتاد تومان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد رأی میگیریم بمجموع

ماده اول مبلغ ۵۵۱۹۸ تومان آقایانیکه موافقت قیام فرمایند

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد . ماده دوم

(بشرح آتی قرائت شد) ماده دوم - برای مصارف فوق العاده مجلس شورای

ملی مبلغ سی و شش هزار و یکصد تومان موافق ماده (۲) ضمیمه تشخیص و اعتبار اداره مباشرت مجلس

داده میشود . نایب رئیس - رأی میگیریم بماده دوم بمبلغ سی و شش هزار و یکصد تومان آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده سوم

(اینطور خوانده شد)

ماده سوم - برای حقوق و مخارج دوازده ماهه و اثابیه مطبوعه مجلس شورای ملی مبلغ شصت و هشت هزار و پانصد و چهار تومان موافق فقرات (۱) و (۲) ضمیمه اعتبار بداره مباشرت مجلس داده میشود

نایب رئیس - حقوق کارکنان مطبوعه مجلس ۹۶ نفر سی و پنج هزار و سیصد و چهار تومان آقاییکه موافقت قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. مصارف و اثابیه و اعتبار سالیانه مطبوعه مجلس سی و سه هزار و دویست تومان آقاییکه موافقت قیام فرمایند

(عده کثیری قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم بمجموع هر دو فقره مبلغ ۶۸۵۰۴ تومان آقاییکه موافقت قیام فرمایند

(عده زیادی برخاستند)

نایب رئیس - تصویب شد. ماده چهارم

(شرح آنی قرائت شد)

ماده چهارم - مجلس شورای ملی بداره مباشرت مجلس اجازه میدهد که عوائد مطبوعه مجلس و باغ بهارستان و صورت مشروح مذاکرات مجلس را تماماً در بانک معتبری گذاشته و برای وارد کردن ماشین کاغذ سازی اختصاص دهد که هر چه زودتر از طرف اداره مباشرت بوارد کردن ماشین مزبور اقدام بعمل آید.

نایب رئیس - مخالفی ندارد؟

(گفته شد خیر)

نایب رئیس - آقاییکه با این ماده موافقت قیام فرمایند

دکتر مصدق - بنده باین بودجه مجلس مخالف هستم و البته آقایان محترم تصدیق میفرمایند که عقیده مقدس است و باید عقیده را مقدس دانست و هر کس يك عقیده را دارد حقیقه نباید آقایان بیمرحمتی بفرمایند بجهت اینکه اینجا

مجلس شورای ملی است و هر کس هر عقیده که دارد حق دارد اظهار کند خواه مورد توجه اکثریت بشود خود نشود حالا هم بنده میدانم اساساً این عرایض بنده موقعی که مورد توجه شود ندارد چون اینجا بنده در کلیات صحبت میکنم و نظر باینکه رأی نداده میخواهم دلیل مخالفت خودم را عرض بکنم بنده برای زبانی حفرق نمایندگان

که خودم معتقد بوده سه چهار دلیل دارم که عرض میکنم اولاً کمی حقوق سبب نمیشود که رأی صحیح و حقوق نمایندگی سنجش شود و قبول نمایندگی فقط برای سعادت ملت خواهد بود وکیل وجدان خود را حکم قرار میدهد و از هر رأی بخلاف مقصود اجتناب مینماید ولی اگر حقوق گراف شد ممکن است که برای حفظ مقام در ادوار بعد محافظه کاری عادت و از انجام وظیفه باز ماند

ثانیاً نزدیک حقوق نمایندگی سبب میشود که عنقریب حقوق وزراء و ادارات افزوده شود زیرا ما که حقوق خودمان را زیاد کنیم از قبول تقاضای دیگران نمیتوانیم خود داری نمائیم بنده خودم را عرض میکنم آقایان البته تقاضای آنها را رد نمیکنند ولی بنده اگر برای خودم اضافه حقوقی تصویب کرده

و رای دادم اگر چنانچه دیگری آمد به بنده گفت چرا مال مرا تصویب نمیکنی نمیتوانم با جواب بدهم. خودم را عرض میکنم چون خودم ضعف قلب دارم حقوق خودم را که زیاد کنم نمیتوانم از قبول تقاضای دیگران خود داری نمایم. و بالنتیجه اضافه حقوق نمایندگان سبب خواهد شد که در سال يك مبلغی چند ملیون دیگر باین جامعه تحمیل شود.

ثالثاً حقوق گراف نمایندگی سبب میشود که غیر از شغل و کالت مردم بی هیچ کاری روند و برای موفقیت

در مقصود انتخاب کنندگان را از صراط مستقیم خارج کنند

رابعاً گزنی حقوق در مجلس و ادارات دولتی سبب میشود که غیر از مالیه مملکتی هیچکس از طریق دیگر معاش نکنند و مردم از تجارت و صنعت و کسب باز مانند و هر کس در انتظار باشد که مالیهائی از ضعف گرفته شده و در اول هر برج بیو داده شود و بالاخره فقر و فلاکت مالیهات بده و حقوق بگیر هر دو را متلاشی نماید و محالاً عقیده بنده این بود که عرض کرده

نایب رئیس - آقای یسائی

یسائی - متأسفانه همانطور که آقای اریاب فرمودند مذاکراتی که در این دو جلسه شد چندان بحیثیات مجلس شورای ملی تناسبی نداشت ولی اکثریت هم که مقاومت کرد راستی برای اضافه حقوق نبود (عضی از نمایندگان صحیح است) برای حفظ حیثیات مجلس بود. برای این بود که آن اصل حکومت اکثریت در مجلس محفوظ بماند فردا است که لوائح عام المنفعه بمجلس بیاید که بنظر اکثریت مجلس مفید باشد و بنظر اقلیت مفید نباشد آنوقت حکومت مجلس در دست اقلیت بیفتد این چیز غریبی است

ابن زوکیون Obstruction

اریاب کیخسرو - فارسی بفرمائید

یسائی - کرد

اریاب کیخسرو - این هم فارسی نیست

یسائی - از اکثریت انداختن. و بالاخره بطور کلی بنده حساب کردم نمایندگان محترم که در مجلس شورای ملی حاضر هستند و مطابق اطلاعات خصوصی از وضع زندگی آنها مسبوق شدم از این عده هفتاد نفرشان بطور قطع با این دویست تومان نمیتوانند زندگانی کنند سی و چهار نفر از آقایان دویست تومان و سیصد تومان هیچ در زندگانیشان تأثیری ندارد ولی باندازه هفتاد نفر از آقایان نمایندگان که از ولایات دور دست آمده

اند با این دو بیست تومان نمیتوانند زندگانی کنند و غالباً اطلاع دارم که مقروض شده اند و البته موکلینشان حاضر نیستند که نمایندگان آنها با یک قرضی عودت کنند و بالاخره بنده با باید بوسائل مشروع زندگانی خود را تأمین کنم یا بوسائل نامشروع و هنوز خود را حاضر نکرده ام که بوسائل نامشروع زندگانی کنم میل دارم مطابق قانون و بطور مشروع از این ملت حقوق بگیرم و زندگانی کنم و ما در مجلس شورای ملی از نقطه نظر زحمات فکری و روحی بیش از هر مستخدمی باین ملت خدمت میکنیم.

ما در اداراتمان بهر مدیر کلی سیصد و دوازده تومان حقوق میدهم در وزارت خارجه بیست و شش مدیر کل است در وزارت داخله هفده نفر مدیر کل دارد در سایر وزارتخانه ها هم يك مقدار زیادی حقوق میگیرند دو ساعت و یا سه ساعت بیشتر کار نمیکند ما هم حقوقشان را تصویب میکنیم و رأی میدهم. ولی نسبت بحقوق نمایندگان يك اماها و يك سیاستهایی تعقیب میشود و بالاخره يك رل هائی در ضمن بازی میکنند. خلاصه اینکه آقای دکتر مصدق راجع باطلاعاتی که دارند يك بیاناتی فرمودند از ترتیب پرداخت حقوق نمایندگان ممالک مختلفه اینها يك اطلاعاتی بود که مورد استفاده ما هم واقع شد. اما راجع بحقوق نمایندگی خودشان که مخالف بودند البته حق دارند برای اینکه بنده احتیاج دارم باین حقوق ایشان ندارند بنده فقیرم و ایشان ملاک و فقر هم موجب افتخار من است بنده فقیرم و حقوق از این ملت می خواهم که خدمت بکنم ولی آقا احتیاجی ندارند. این را هم عرض می کنم که ما هم به این آسانی اینجا را اول نمیکند که ملاکین اشغال کنند ملت باید زندگانی ما را تأمین کند تا بتوانیم در اینجا بوظایف نمایندگی خودمان عمل کنیم ما وکیل توده مردمیم شما هم وکیل توده مردمید منتها شما از نقطه نظر شخصیت يك تمکنانی ثروت آباء و اجدادتان برایتان گذاشته اند

که برای ما گذاشته اند. و اینکه بعضی از نمایندگان محترم اینجا اظهاراتی فرمودند که ممکن است این اضافه حقوق موجب نفرت بعضی افراد بشود بنده اطلاع دارم از موکلین خصوصی خودم که اگر اینها مرا مرد وطن بدست و علاقه مند باصلاحات مملکت بدانند هیچ تفاوتی برای آنها نمیکند که من دو بیست تومان حقوق بگیرم یا سیصد تومان بالاخره اینها مکلفند که زندگانی شخص مرا تأمین کنند رسماً هم میکنند و من حاضرم و ادعا میکنم که اهالی سمنان و دامغان حاضرند که هر چه من در طهران مقروض شده بدهند. خدای من گواهد است در موقع انتخابات پول نداشتم از سمنان پول حواله دادند باینجا و اعتبار دادند که من هر چه میخواهم بگیرم البته دیگران هم همینطور هستند ولی حسادت و رقابت اشخاصی که از وکالت باز مانده اند و اوقاتشان تلخ است از مجلس شورای ملی اینها يك مسائلی است سر جای خودش محفوظ. بالاخره مادر اینجا برای مصالح مملکت خدماتی کرده ام. در دوره پنجم و همین دوره. اگر دوره هفتم هم آمدم باز خدمت میکنیم دیگران هم که آمدند خدمت میکنند و بالاخره صد و چهل هزار تومان آنقدر ارزش نداشت که آقایان در اطرافش آنقدر صحبت کنند. فردا است هشتصد هزار تومان شهریه ها میآید بمجلس. اول کسی که در دوره پنجم مخالف بود (و این دوره هم مخالف خواهم بود) بنده نامعلوم شود کی از مفت خور ها حمایت میکند در هر حال بنده خیال میکنم که اضافه حقوق نمایندگان يك امر مهمی نیست که مورد طعن و لعن مردم واقع شود و بالاخره غالب مردم هم از زندگانی خصوصی نمایندگان مسبوقند که زندگانی و مخارج در طهران سخت است کرایه های سنگینی که صاحبان خانه ها تحمیل میکنند. مستاجرین بعلاوه وجه مخارناتی که ما علی التوالی باید بدهیم نمایندگان طهران غالباً این مخارج را ندارند بنده اطلاع دارم که يك وکیل که از ولایات آمده

است در يك برج پنجاه تومان پول تلگراف داده است در اداره مباشرت قبوضش حاضر است و تمام هم راجع بمسائل نوعیه و راجع بگرفتنهای مرده بوده است و هیچ موضوع شخصی نبوده است و مخارجات دیگری هم هست که آقایان نمایندگان مستحضربند و بنده بعراض خودم خانم میدهم امیدوارم که ما امشب کار بدی نکرده ایم و مرده از ما انجام وظیفه بخوبی دهند و از ما بخواهند که در راه مسائل اجتماعی و اقتصادی این مملکت يك قدمهای برجسته برداریم.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

نایب رئیس - رأی گرفته میشود. ورقه آقایان موافقین ورقه سفید خواهند داد (اخذ و استخراج آراء بعمل آمده و نتیجه بطریق ذیل حاصل شد)

صورت اسامی موافقین و مخالفین
اسامی موافقین:

- آقایان: محمد هاشم میرزا افسر - حاج آقا اسمعیل عرفی شیروانی - میرزا حسین خان دادگر - کی استوائ - حاج اسدالله زوار - شریعت زاده - میرزا عبدالامیرخان نگهبان - میرزا خلیل خان فیضی - سلطان محمد خان عامری - حاج میرزا حبیب الله امین - دکتر سنک - میرزا سید علی عمادی - امیر حسین خان ایلخانی - میرزا ابراهیم امام جمعه اهر - میرزا علی خان خطیبی - حاج شیخ عبدالرحمن صالحی - ابوالحسن خان ثقة الاسلامی - ثقة الاسلام بروجردی - هاشم آقا ملک مدنی - طبیبیانی دیبا - مرتضی قلیخان بیات - حاج علی اکبر امین - میرزا حسین خان جلائی - محمد علیمیرزا دولتشاهی - میرزا عبدالباقی - میرزا حسن خان اسفندیاری - سید حسین آقایان - میرزا سید احمد خان اعتبار - میرزا صادق خان خواجوی - میرزا عبدالله یاسائی - میرزا ابوالدالله خان نظامی - ملک ابرج یور تیمور - میرزا علی خان حیدری - بچی خان زنگنه اعظمی - جوانشیر - میرمنار -

- بنی سلیمان - غطاء الله خان پلیدی - میرزا حسین خان وزیر - میرزا عبد العزیز منقی - میرزا جواد خانب خونی - عصر انقلاب - میرزا یوسف خان عدل - اسکندر خان مقدمه - میرزا حسن خان ابراهیمی - نصره الله خان اسکندری - میرزا ابراهیم خان فخری - دیوان بیگی - دکتر لقمان - سید کاظم بزدی - دکتر هادی طاهری - ذوالقدر - نوبخت -

اسامی مخالفین

- آقایان: غلامحسین میرزا مسعود - آوازه خان مسعود میرزا ابراهیم آنتیانی - شیخ العزیز بیات - میرزا علی کازرونی - میرزا محمد علی خان نظامی - میرزا محمدخان معظمی - دکتر رفیع خان امین - میرزا رضا خان افشار - امیر تیمور کلالی - محمود رضا - احتشام زاده - دشتی - (ورقه سفید علامت قبول ۵۴ ورقه کبود علامت رد ۱۳)

نایب رئیس - عده حاضر ۷۹ و ۵۴ رأی تصویب شد. مطابق تصمیم جلسه قبل لایحه عدلیه در درجه دوم جزو دستور بود مذاکره در کلیات است. آقای کازرونی. (حاضر نبودند)

نایب رئیس - رأی میگیریم برای ورود در شور مواد. بعضی از نمایندگان - عده کافی نیست

نایب رئیس - آقای حائری زاده پیشنهاد ختم جلسه کرده اند. توضیح بدهید

حائری زاده - چون عده از آقایان تشریف برده اند بنده تصور میکنم عده برای رأی کافی نباشد بعلاوه مقداری هم از نصف شب گذشته است خوب است آقایان اجازه بفرمایند جلسه ختم شود.

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم که اگر آقایان بکفایتی بصحبت هائی که در چندین جلسه قبل در موقعی که راجع بعدلیه در اینجا يك مذاکراتی بود مراجعه بفرمایند و یادشان بیاید از عراضی که بنده کردم بیشتر به این موضوع اهمیت خواهند داد بنده در ضمن چند

کله عرایض را تکرار میکنم و همینطور که عرض کرده ام اصراری هم باین کار ندارم ولی بالاخره اگر آقایان بخواهند که يك کارهایی بشود باید کمک کنند و مساعدت بفرمایند که این کار بگذرد.

آقایان ملاحظه بفرمایند يك فرداشی بیشتر بقی نمانده است و اگر این کار قبل از تعطیل تمام نشود از نقطه نظر تشکیل عدلیه بنده تصور میکنم و قطع دارم که عقب خواهد افتاد و خیال میکنم که اینهم چندان خوب نباشد يك ماده از این لایحه هم مربوط است بشخصی که حقوقشان باید قبل از عید داده شود. اگر آقایان موافقت بفرمایند بنده تصور میکنم که همه ممنون و متشکر میشوند راست است که مقداری از نصف شب گذشته است ولیکن چون شب رمضان است ممکن است دو سه ساعت وقت خودشان را برای راحتی يك عده صرف کنند بنا بر این بنده نمذا میکنم که آقای حائری زاده هم موافقت بفرمایند بلکه انشاء الله موفق بشویم و بکمک آقایان این کار را بکنیم.

حائری زاده - اگر عده کافی شود و بگذرد استرداد میکنم ولی بنده مأیوسم.

وزیر عدلیه - بطوریکه تحقیق شده است در خارج هم عده که کافی باشد نیستند و بالاخره آقایان حاضر نشدند برای اینکه این کار بگذرد. بنده فوق العاده از این مسئله متأسف هستم و میخواهم بگویم که من آنچه میتوانستم بعمل آوردم که این کار قبل از عید بگذرد. بنا بر این اگر ممکن است آقایان فردا شب تشریف بیاورند و این کار را تمام کنند.

جمعی از نمایندگان - صحیح است.

نایب رئیس - آقای عراقی

حاج آقا اسمعیل عراقی - بنده هم همینطور که آقای وزیر عدلیه فرمودند کاملاً متأسفم که این قضیه امشب تصویب نشده و عده کافی نیست و در عین حال عرض میکنم این قضیه از قضائاتی است که آقایان باید ملاحظه بفرمایند

با وضعیتی که همیشه در مجلس ملاحظه می کنیم که آقایان همیشه بعد از موقعی که معین میشود تشریف میآورند و محدود بودن موقع روز بالاخره نقض غرض خواهد شد و چون دامنۀ شب را وسیعتر میدانم و برای اینکه اگر قضیه یکقدری محتاج به تأمل باشد وقت باقی است لهذا بنده عقیده ام این است که جلسه موکول بفردا شب بشود و بعلاوه این دو لایحه که

جزو دستور است اغلب آقایان موافقتند و يك زور آزمائی ها هم مثل لایحه گذشته نخواهد داشت - و اینطور معلوم میشود که آقایان هم با فردا شب موافقت جمعی از نمایندگان - صحیح است.

نایب رئیس - جلسه فردا شب ساعت هشت خواهد بود دستور: اولاً تصویب لایحه عدلیه. ثانیاً لوایح راجع بوزارت معارف

(مجلس هفت ساعت و یکربع از شب گذشته ختم شد)

وزیر معارف - بنده البته نمی خواهم مخالفتی کرده باشم با لایحه وزارت عدلیه و خیلی هم موافقم که زودتر تکلیفش معلوم شود و تصویب شود ولی ضمناً خواهش میکنم و اوشکرانه گذشته بود چه مجلس هم که باشد يك عطف توجهی بمعارف بفرمایند. دو موضوع است راجع بمعارف یکی لایحه تعلیمات عمومی است که تقریباً يك ماده اساسی آن بیشتر باقی نمانده است و دیگر خبر کمیسیون بودجه است راجع بلایحه اضافی وزارت معارف که راجع به هذه السنه است و اگر آقایان موافقت بفرمایند آنچه بعد از لایحه وزارت عدلیه جزو دستور شود

نایب رئیس - آقای اعتبار پیشنهاد کرده اند که جلسه فردا بعد از ظهر باشد. توضیح بدهید.

میرزا سید احمدخان (اعتبار) - این لوایحی که در دستور است یکی لایحه عدلیه است و یکی لایحه معارف است که هر دو هم لازم است حالا هم آقای وزیر معارف تقاضا فرمودند که لایحه وزارت معارف جزو دستور شود لهذا بنده تصور میکنم که فردا شب کافی نیست که این قسمتها از مجلس بگذرد این است که پیشنهاد کردم فردا بعد از ظهر مجلس تشکیل شود بعد شب هم بنشینیم و این لوایح که همه آقایان به آن علاقه دارند تصویب شود.

نایب رئیس - آقای دادگر

دادگر - بنده موافقم

نایب رئیس - آقای بهبهانی

آقا میرزا سید احمد (بهبهانی) - بنده تصور میکنم